

RUKOUSVIIKKO- LUKEMISET

2-10.12.2016

Kuudennentoista vuosisadan
uskonpuhdistuksen
merkittävät uskonpuhdistajat

Johdanto

Vuonna 1517 Martin Luther naulasi Wittenbergin linnankirkon oveen monia katolisen kirkon oppeja sekä käytäntöjä kyseenalaistavat 95 teesiä. Tämä johti protestanttisen uskonpuhdistuksen laajenemiseen. Ensi vuonna niin protestantit kuin katoliset viettävät useissa tapahtumissa Lutherin 500 vuotta sitten aloittaman työn muistoa. Sillä aikaa uskonnollinen maailma etääntyy yhä enemmän niistä periaatteista, jolle uskonpuhdistus perustui:

- Sola scriptura (ainoastaan Jumalan sanasta)
- Sola fide (ainoastaan uskosta)
- Sola gratia (ainoastaan armosta)
- Solus Christus (ainoastaan Kristuksen kautta)
- Soli Deo Gloria (kunnia vain Jumalalle)

Paavi Fransiscus tapasi Sheikh Ahmed al-Tayeb'in, Kairon, Al-Azhar moskeijan suuren imaamin kanssa toukokuun 23 päivänä, 2016. Vatikaanin puhemies Federico Lombardi sanoi, että paavi ja islamilainen pappi olivat ”lähinnä omistautuneet suurten maailmanuskontojen auktoriteettien ja uskovien yhteisille haasteille.” Paavi jatkaa työskentelyä hyvin voimakkaasti kaikkien uskontojen yhdistämiseksi katoliseen kirkkoon.

Oikeastaan, ” kristillisen uskonpuhdistuksen viidennestä sadasta vuosijuhlasta 2017 on tulossa perusteellisesti ekumeeninen paavi Fransiscuksen ottaessa osaa juhla Jumalanpalvelukseen luterilaisten kanssa Ruotsissa, mainitun vuoden lokakuussa.

”Viime vuosien aikana ... roomalaiskatoliset ja luterilaiset ovat saavuttaneet yksimielisyyden vanhurskauttamisopista, ratkaisevasta paavinkirkon ja Lutherin ja hänen seuraajiensa välisen eron aiheuttajasta. Eikä monilla opillisilla eroavaisuuksilla olisi enää kirkkoja erottavaa luonnetta”, Saksan evankelisten kirkkojen neuvoston puheenjohtajan mukaan. –ecumenicalnews.com, 18.5.2016.

Tämän rukousviikon aikana tullaan seitsemän 16 vuosisadan huomattavan uskonpuhdistajan kokemuksia, uskoa ja omistautumista esittelemään. Tämän tarkoituksena on keskittyä periaatteisiin, jotka osoittivat heidän antaumuksensa Jumalalle kadotettujen sielujen pelastamiseksi. Tämä on hyvin olennaista, sillä tapahtumat juuri ennen Jeesuksen toista tulemusta vaativat raamatullisen totuuden esilläpitoa enemmän kuin minään muuna historian aikana. Voimme oppia paljon näiltä uskonpuhdistajilta.

”Meidän aikanamme harvat uskonpuhdistajien tunnustavat seuraajat ovat heidän henkensä vaikuttamia. Harvat kuuntelevat Jumalan ääntä ja ovat valmiina hyväksymään totuuden missä muodossa se saattaakin tulla esitetyksi.” –*Aikkausien Toivo*, 232.

”Uskonpuhdistus ei päättynyt Lutheriin, kuten monet luulevat. Se on jatkuva tämän maan historian loppuun saakka. Lutherilla oli suuri työ tehtävänä heijastaessaan toisille valoa, jonka Jumala oli sallinut loistaa hänen päälleen; kuitenkin hän ei vastaanottanut kaikkea valoa, joka oli määrä tulla annettavaksi maailmalle. Siitä

ajasta saakka tähän, uutta valoa on loistanut jatkuvasti kirjoitusten päälle, ja uusia totuuksia on tullut alituisesti esille...

”Valitse köyhyys, moite, ero ystävästä, tai mikä tahansa kärsimys ennemmin kuin sielun saastuttaminen synnillä. Kuolema ennen häpeää tai Jumalan käskyn rikkomista, tulisi olla jokaisen kristityn tunnuslause. Uskonpuhdistajiksi tunnustautuvana kansana, pitäessämme kallisarvoisina vakavimpia Jumalan sanan puhdistavia totuuksia, meidän tulee kohottaa taso paljon korkeammalle kuin mitä se on nykyisin.” –*Todistuksia seurakunnalle*, osa 5, s. 147.

Rukousviikko on ainoalaatuinen tilaisuus tulla yhteen ja pyytää Pyhää henkeä istuttamaan jumalallista totuutta syvälle sydämiimme niin että Jeesuksen asuminen loistaa meistä kun todistustamme vaaditaan. ”Uskollinen päivän tehtävien suorittaminen on parasta valmistautumista huomisen koettelemuksiin.” –*Suuren lääkärin seuraajana*, s. 481.

Kaikkia seurakunnan johtajia ja virkailijoita kannustetaan saattamaan nämä rukousviikon lukemiset jäsenten luettaviksi, erityisesti heille, jotka eivät aina voi tulla ryhmään rukoilemaan muiden kanssa. Lukemiset ovat käytettävissä myös erilaisilla internetin sivuilla lukemista, kopiointia ja printtausta varten. Esimerkiksi www.sda1844.org ja www.sda1888.org (englanniksi, espanjaksi ja ranskaksi), www.asd1844.org (espanjaksi), www.reform-adventisten.net (saksaksi), ym.

Sapattina, joulukuun 10 pv-nä, rukousviikon päätöspäivänä, on paasto- ja rukouspäivä; kaikkia rohkaistaan osallistumaan kokouksiin uskovien yhdistyessä anomaan Jumalaa valmistamaan itse kutakin uskolliseksi palvelijaksi. Vuosittainen rukousviikon uhrilahja kerätään pääkonferenssille; nämä varat käytetään lähetystyön laajalla sektorilla. Olkaa hyvät ja olkaa anteliaita.

Pääkonferenssin veljet ja sisaret

1 Lukeminen – Perjantaina, joulukuun 2, 2016

Ulrich Zwingli - Erehdyksen Vastavaikutus

José Vicente Giner, Sveitsi

Sanoma kaikkia aikoja varten

Kaikkina aikakausina Kristuksen sanomaa ovat tässä maailmassa saarnanneet Jumalan valitsemat miehet ja naiset. Jokainen ajanjakso vastaanotti ajalleen tarpeellisen evankeliumin. Nooan ajalle oli hyvin erityinen pelastuksen ja ikuisen elämän sanoma, johon liittyi erityinen armon aika. 1 Moos. 6:3. Israelilaiset myötävaikuttivat siihen, että kansat saivat tiedon valon tosi Jumalasta (3 Moos. 4:6-8; 7:6), tätä työtä juutalaisten olisi pitänyt jatkaa Jeesuksen aikana (Ap. 3:25, 26). Mutta valitettavasti valittu kansa kieltäytyi hyväksymästä tätä vastuuta päätyen hylkäämään Herran Jeesuksen Kristuksen, maailman valon messiaanisuuden. Joh. 8:12. Jeesus perusti seurakuntansa Juutalaisten jäännöksestä jatkamaan työtä pelastavan totuuden levittämiseen

jokaiselle kansalle, heimolle, kielelle ja kansakunnalle. Mark 16:15; 1. Piet. 2:9.

Vuosisatojen ajan ja läpi Ilmestyskirjan seitsemän seurakunnan historian, evankeliumin valo loisti kunakin aikajaksona, inhimillisten, siihen tarkoitukseen valittujen välikappaleiden kera. Kristillisen aikakauden jokainen sukupolvi vastaanotti kallisarvoisia valonsäteitä erityisesti korostaen sanoman näkökohtia, jotka olivat tarpeellisia kunakin aikana. Esimerkiksi, Tyatiran kuudennesta kuudenteentoista vuosisataan kestäneenä aikana (Ilm. 2: 18-29), hirveitä erehdyksiä ja harhaoppeja tunkeutui kristinuskoon, totuus tallattiin jalkoihin ja laiminlyötiin. Kuudennella vuosisadalla, Sarden profeettallisen ajanjakson alkaessa, rohkeat miehet saivat innoitusta taistelemaan pyhille kerran annetun uskon puolesta. He suostuivat olemaan kasvatusten kuoleman kanssa puolustaakseen ja saarnataakseen evankeliumin totuutta, kestäen kauheaa vastustusta ja kammottavaa vainoa.

Kummallisin, ja, voimme sanoa, yllättävin ja paradoksaalisin asia oli että kaikkien näiden rohkeiden uskonpuhdistajien oli kohdattava vallitseva uskonnollinen järjestelmä, joka väitti palvelevansa Jumalaa ja rakastavansa Kristusta samalla kun kielsi hänet teoissaan. Se, mikä on pysyväisintä paavillisessa järjestelmässä, jolla oli todellisuudessa kaikki poliittinen ja uskonnollinen valta suurimmassa osassa Eurooppaa, oli ihmisoppien kannattaminen raamatullisen totuuden sijaan, sen vainoava luonne ja sen avoin vihamielisyys Jumalan pyhää lakia kohtaan.

Tunnettu maailma oli erehdyksen kyllästämä, joten Jumalan väliintulo oli tarpeellista saatanallisen etenemisen kohtaamiseen. Siihen aikaan Jumala nosti evankeliumin puolustajia vanhan maailman eri osissa, jotka omistivat elämänsä vastustamaan valhetta. Heidän ponnistelunsa, Jumalan armon kautta, mahdollisti sen, että Kristuksen valo saavutti tuhannet vilpittömät sydämet.

Sveitsi ja Zwinglin vaikutus

Tämä edellä mainittu koskee Huldrych tai Ulrich Zwingliä (1484-1531), sveitsiläistä uskonpuhdistajaa, jota pidetään yhtenä etevimmistä reformaattoreista Martin Lutherin ja John Calvin'in kanssa. Zwingli, jota käsitellään tässä lukemisessa, syntyi vuonna 1484 Wildhaus'issa, Sankt Gallen'issa, Sveitsissä. Hänen perheensä oli vauras, mikä teki mahdolliseksi hänelle opiskella Baselin ja Wienin yliopistoissa papin uraa varten, johon hänet vihittiin v. 1506. Hän saavutti *Magister Atrium* (Filosofian maisterin) tutkinnon. Hän sai perusteellisen koulutuksen, johon kuului musiikin opintoja, kielioppia, filosofiaa, teologiaa, jne. Luther vihittiin papiksi vuotta myöhemmin. Vuonna 1518 Zwinglistä tuli saarnaaja Zürichin

tuomiokirkkoseurakuntaan. Se tapahtui seuraavana vuotena Lutherin kirjoittaman 95 teesin jälkeen. On hyvin mielenkiintoista panna merkille kuinka Jumalan henki työskentelee. Zwingli vastusti ylellisyyttä ja vaikutti hallitukseen karkottaakseen niiden myyjät. Luther Saksassa ja Zwingli Sveitsissä tekivät samanlaista työtä. Molemmat olivat Jumalan herättämiä ja vaikuttamia.

Zwingli sai vaikutteita Erasmusuksen humanistisesta ajattelusta sekä myös sveitsiläisestä patriotismista. Hänestä tuli professori ja hän oli lyhyen ajan Sveitsin armeijan sotilaspappina. Pankaa merkille, että tänä aikana Sveitsi oli kuuluisa erityisen palkkasoturiluokan ylläpitämisestä – sotilaista, jotka hankkivat hyvät käteistulot Sveitsin eri alueille ; oikeastaan William Tellin luonne oli tunnettu rohkean ja urheen miehen kaltaisena, joka vastusti habsburgien valtaa ja josta myöhemmin tuli palkkasoturien innoituksen lähde. Glaris oli tukikohdan kaltainen, kasvualueista paavin armeijan sotilaille. Vähän aikaa Zwinglin tunteita liikutti ihanne pyhän isän ja pyhän äiti- kirkon palvelemisesta paavin armeijan kappalaisena; mutta vuonna 1515 eräessä taistelussa kuoli noin kymmenen tuhatta sveitsiläistä sotilasta. Tämä verilöyly teki valtavan vaikutuksen Zwingliin sekä mahdollisesti paljolti vaikutti hänen näkemykseen kristinuskosta, asettaen kyseenalaiseksi tavan palvella Kristusta aseina. Vuonna 1519 rutto levisi Zürichin kaupunkiin, ja Zwingli sairastui vakavasti. Tässä tilanteessa hän turvautui Jumalan armoon ja sai ihmeen kautta terveytensä takaisin. Historia kertoo, että tuosta hetkestä lähtien hän päätti panna täydellisesti luottamuksensa ainoastaan Luojaan eikä kuviin, pyhimyksiin, muistoesineisiin tai ihmisolentojen keksimiin sakramentteihin.

Kun Zwinglillä oli etuoikeus omistaa pyhä kirjoitukset, hän tutki niitä epätavallisella innolla; itse asiassa, on sanottu että hän päätti kopioida melkein kaikki Paavalin kirjeet ja oli oppinut ulkoa uuden testamentin kreikaksi. Hän opiskeli myös hepreaa ymmärtääkseen vanhan testamentin kieltä. Hän löysi Raamatusta elämänsä tarkoituksen.

Hän oli perehtynyt uskonpuhdistaja Martin Lutherin teoksiin, mutta oikeastaan hän noudatti omaa suuntaa uskonpuhdistustyössä, joka alkoi Sveitsissä. Hänellä ja Saksan uskonpuhdistajalla oli joistakin asioista eri tulkinnat, mutta se mikä oli erityistä näissä, kahdessa miehessä, oli heidän vilpitön halunsa saada aikaan uudistus aikansa uskonnollisessa järjestelmässä. Molemmat kohtasivat järjestelmän, joka pyrki nielaisemaan jokaisen, joka ei alistunut sille; mutta palavan innon valtaamina, he veivät eteenpäin työtä, joka vaikutti suuressa määrin heidän aikansa ajatteluun.

Kun joku tutkii Jumalan sanaa ilman ennakkoluuloa ja etsii totuuden ituja, Jumala ilmoittaa itsensä hänelle Raamatun lupauksen mukaisesti (Jer. 29:13);

ainoastaan Raamatun pyhillä sivuilla ilmoitettu totuus voi tehdä ihmisen vapaaksi ja valaista hänen mielensä. Joh. 8:32. Erehdys, harhaoppi ja Jumalan nimessä opetettu valhe hämmäntävät sielun, yhdistävät sen pimeyteen uhaten ihmisen ikuisen pelastuksen. (Jes. 8:20). Kuinka tärkeää onkaan varmistua siitä, että seisomme ikuisen totuuden eikä ihmisten perinteiden ja oppien korokkeella! (Matt. 15:8, 9.)

Zwingli ymmärsi, että hänen edustamansa kirkko, jota hän myös palveli, opetti suunnattomia valheita. Hänen sydämensä paloi pyhää hartautta, ja hän alkoi hyljätä tapoja sekä katolisia oppeja, sellaisia, kuten kuvainpalvonnan sekä pyhimysten ja jäännösten kunnioituksen. Hän hyökkäsi velttoutta vastaan ja puolusti Lutherin tavoin Raamatun arvovaltaa katolista oppia vastaan, hyljäten kirkon käskyvallan ja sen alistumisen Rooman kirkolle. Tänään näemme tämän normaalina ja loogisena, mutta hänen aikanaan se oli jotakin hyvin uskaliaista ja vaarallista. Se oli hengenvaarallista. Siitä huolimatta tämä kuuluu Jumalan innoittaan ja hänen sanansa liikuttamaan sydämeen; mikään eikä kenkään pelästyttä häntä.

Kukaan ei voi syyttää uskonpuhdistajia separatismista ja fanaattisuudesta tai omien kirkkojen perustamisesta, koska tämä ei ollut heidän alkuperäinen tarkoituksensa. Kun totuuden hapatus lävistää sydämen, se ei voi olla välinpitämätön väärinkäytöksien, erehdysten ja väärin oppien suhteen. Järjestelmään suostuminen ja siihen mukautuminen on samaa merkitsevää siihen osallistumisen kanssa. Siksi koko maanpiiriin ulottuva ja ajaton sanoma, joka tulee soveltaa mihin tahansa liikkeeseen, joka ei korota Ilmestyskirjassa selvästi esitettyä totuutta, kuuluu seuraavasti: ”... Tulkaa ulos siitä, minun kansani, ettette tulisi osallisiksi hänen synneistään etkä hänelle tulevista vitsauksista.” Ilm. 18:4.

”Ne, joilla on liian vähän rohkeutta nuhdella vääryydestä, tai jotka velttoudesta tai kiinnostuksen puutteesta johtuen eivät tee mitään vakavaa yritystä puhdistukseen perhettä tai Jumalan seurakuntaa, ovat vastuussa pahasta, joka saattaa aiheutua heidän velvollisuuden laiminlyönnistään. Olemme juuri yhtä paljon vastuussa synneistä, joita olisimme saattaneet ehkäistä toisissa vanhemman tai pastorin auktoriteetilla ikään kuin teot olisivat olleet meidän omia.” *Patriarkat ja Profeetat*, 578

”Kuten kirkolliset auktoriteetit hylkäsivät ihmisiltä valon ja elämän Kristuksen päivinä, niin se on torjuttu jokaisessa seuraavassa sukupolvessa. ...Kun uskonpuhdistajat saarnasivat Jumalan sanaa, heillä ei ollut mitään ajatusta erota virallisesta kirkosta; vaan uskonnolliset johtajat eivät tahtoneet sietää valoa. Ne, joilla oli valoa olivat pakotettuja etsimään toista ihmisluokkaa, joka kaipaisi totuutta. ... Usein heitä, jotka seuraavat

uskonpuhdistajien askelissa, pakotetaan hylkäämään rakastamansa kirkot, selittääkseen Jumalan sanan yksinkertaista opetusta. Ja monesti ne, jotka etsivät valoa, ovat saman opetuksen johdosta pakotettuja hylkäämään isiensä kirkon, jotta he voisivat osoittaa kuuliaisuutta.” – *Aikakausien Toivo*, 232.

Näin oli Zwinglin, Lutherin ja muiden uskonpuhdistajien kohdalla. Heillä ei ollut aikomus hyljätä kirkkoa, jota he rakastivat ja palvelivat. Ainoa halu, joka motivoi heitä oli uudistaa väärää kirjoitusten mukaiseksi. Paavi Adrian VI kielsi Zwingliä saarnaamasta, sillä uskonpuhdistajaa pidettiin harhaoppisina, josta seurasi välien rikkoutuminen hänen ja katolisen kirkon kanssa.

Hänen kasvatustyönsä

Kuten Luther, Zwingli kirjoitti väitöskirjan väärää katolista oppia ja käytäntöä vastaan. Dokumentissa oli 67 kohtaa. Näissä hän hyökkäsi pappien avioitumista vastaan (selibaattioppi, § 49), puolustaen ajatusta avioliiton laillisuudesta kaikille miehille (§ 28). Kohdassa 3 hän korosti tosiasiaa, että Kristus yksin on tie iankaikkiseen pelastukseen, samalla hyljäten jokaisen muun välittäjän. Zwinglille ainoastaan Jumala voi antaa synnit anteeksi Jeesuksen Kristuksen kautta (§ 50) Edelleen uskonpuhdistaja hylkäsi kiirastulen olemassaolon, sanoen ettei sillä ole mitään raamatullista perustaa (§ 57). Hän rohkaisi i kaikkia kristittyjä levittämään evankeliumin valoa koko maailmaan (§ 14) muiden asioiden ohella. Zwingli oli samaa mieltä Lutherin kanssa siitä että ylin auktoriteetti on Jumalan sana.

Tulisi panna merkille, että tämä pyrkimys oli tuova ihmisille tiedon Jumalan sanasta, jonka kirkko, jota hän palveli, oli evännyt heiltä. Siksi hän vaihtoi latinan kielen saksaan jumalanpalveluksissa ja käänsi Raamatun kansan kielelle. Hänen käännöksensä on tunnettu Zürichin Raamattuna. Hänen vaikutuksensa oli huomattavan voimakas saksankielisessä Sveitsissä; hän oli pääuskon- puhdistaja sekä johtaja Zürichin, Bernin ja Baselin väestölle. Calvin tuli tekemään saman ranskan kieliselle alueelle. Zwinglin ja Calvinin kannattajat saivat yhteisen tunnustuksen, Helvetic Confession'in aikaan.

Hänen erilaisista kirjallisista töistään mainittakoon erityisesti ”Kommentari todellisesta ja väärästä uskonnosta” (1525), joka sisältää 29 evankelista oppia selittävää kappaletta. Tätä on pidetty Zwinglin perusteoksena. Samana vuonna hän alkoi kirjoittaa Raamatun selitysoopin kirjaa: ja vuonna 1531, läheisessä yhteistyössä Leo Judin kanssa, hän julkaisi *Zürichin Raamatun* saksaksi, erityisin Sveitsin kielen tyypillisin piirtein varustettuna.

Oppi, missä Zwinglin opetus pysyy, liittyy Herran ehtoolliseen. Hän hylkäsi opin *transsubstantiaatiosta* (aineen muuttumisesta), jota Rooman

kirikko opetti. Zwingli väitti, ettei voida puhua todellisesta, kirjaimellisesta Jeesuksen läsnäolosta Herran ehtoollisen leivässä ja maljassa. Jeesuksen sanoihin perustuen, ”Tämä tekkää minun muistokseni” (Luuk. 22:19), uskonpuhdistaja toisti apostoli Paavalin sanat:”... ottakaa, syökää. Tämä on minun ruumiini, joka on annettu edestänne. Tämä tekkää minun muistokseni. Samoin hän otti syötyään myös maljan, sanoen: ”Tämä malja on uusi liitto veressäni, tekkää tämä, niin usein kun siitä juotte, minun muistokseni” (1. Kor. 11:24, 25). Zwingli päätteli oikein, että Herran ehtoollinen ei ole Kristuksen uhrin toistoa, vaan ”muisto”, muistutus hänen uhristaan. Tästä periaatteesta kiinni pitäen Zwingli selitti, että Jeesuksen sanat, ”Tämä on minun ruumiini”, tarkoitti ”tämä *edustaa* ruumistani”. Hän vahvisti myös tämän sanoen Vapahtajan usein käyttäneen ”olla”-verbiä kuvaannollisesti, kuten sanoessaan: ”Olen elämän leipä”, ”Olen maailman valo”, ”Olen ovi”, ”Olen tie” ja ”Olen viinipuu”. Tosiasiassa, tästä aiheesta hänellä oli enemmän valoa kuin Martin Lutherilla.

Tähän pyhään toimitukseen viitaten, profetian henki sanoo: ”Herran huoneen symbolit ovat yksinkertaisia ja helposti ymmärrettäviä, ja niiden edustamat totuudet ovat mitä syvimmin merkityksellisiä meille. Asettaessaan sakramentaalisen palveluksen pääsiäisen sijaan, Kristus jätti seurakunnalleen muiston suuresta uhristaan ihmisen hyväksi. ‘Tehkää tämä’, hän sanoi, ‘minun muistokseni.’” – *Evangelism*, 273.

Zwingli kuoli vuonna 1531 Kappelin taistelussa, missä hän palveli saarnaajana Zürichin joukko-osastoa kuuden sveitsiläisen protestanttisen Kantonin taistellessa viittä sveitsiläistä katolista Kantonia vastaan. Tämän uskonpuhdistajan vaikutus oli hyvin merkittävä ja on jättänyt jälkensä maan politiikkaan ja uskontoon tähän päivään saakka. Protestantit muodostavat Sveitsin toiseksi suurimman uskonnollisen ryhmän katolilaisten jälkeen. Nykyaikaisessa Sveitsissä protestantismi arvos - taa suuresti ahkeraa työtä ja lukee aineellisen menestyksen Jumalan armon ansioksi. Näitä asioita suuri uskonpuhdistaja Zwingli korosti.

Aikamme ja haasteemme

Tahdomme korostaa tosiasiaa, että suuret uskonpuhdistajat eivät olleet täydellisiä ihmisiä. Jumala valitsi heidät epätäydellisyyksistään huolimatta, heidän hengellisen antautumisensa tähden. Jumala ei valitse täydellisiä miehiä ja naisia tekemään työtään, mutta hän tekee työtään ihmisten kautta, jotka heikkoudestaan huolimatta luottavat Jumalan muuttavaan huolenpitoon. Kunniä kuuluu täysin Jumalalle; inhimillisen välikappaleen täytyy pysyä hiljaa, Kaikkivaltiaan siipien suojaan kätkeytyä. Vain näin Hänen työnsä on

tehokasta. – Sak. 4:6; Ef. 2: 8, 9.

On totta, että jotkut uskonpuhdistajien toimista ovat meistä yllättäviä, eivätkä he saarnanneet kaikkea siitä totuudesta, jonka me tunnemme tänä päivänä. Tähän kuuluu sapatti, terveystuudistus, pasifismi, tutkiva tuomio jne., mutta he ylläpitivät valoa, joka tarvittiin sitä aikaa varten. He puolustivat innokkaasti sellaista, mikä oli tarpeen silloin, erityisesti oppia uskon kautta vanhurskauttamisesta. Maailma on kuolemassa tämän valon puutteesta ; he täyttivät velvollisuutensa. Toisten on jatkettava työtä täydelliseen päivään saakka. Sananl. 4:18.

Tänään Jumalan kansan täytyy saarnata kolmen enkelin sanomia. Se on Hänen sanomansa maailmalle, joka tulossa loppuunsa (Ilm. 14:1-13). Se on iankaikkinen sanoma, nykyinen totuus (Ilm 14:6), mutta erikoisesti aikaamme sovellettuna. Se käsittää unohdettuja sekä vääristeltäjiä totuuksia kutsuen ihmisiä ottamaan paikkansa Jumalan jäännöskansan joukossa, joka korottaa Jumalan käskyjä ja Jeesuksen uskoa. Se on viimeinen kutsu katumukseen ja tilaisuus astua pelastuksen arkkiiin.

Waldo, Wyckliffe, Huss, Jerome, myöhemmin Zwingli, Farel, Calvin, Luther, Melancthon, Knox, Tyndale ym. valmistsivat tietä lopulliseen uskonpuhdistukseen; meistä riippuu heidän aloittaman työ päättäminen. Työ on valtava ja monimutkainen, mutta se on välttämätön ja kiireellinen, sillä me olemme iankaikkisuuden kynnyksellä. Huolimatta siitä, että olemme pieni ja vähäpätöinen kansa Sveitsin maassa, Adventistien Uskonpuhdistusliike on edelleen kiitollisuuden velassa suurelta osin uskon sankareille kun olemme saaneet viestikapulian hengellisessä juoksukilvassa. Emme ole yksin. Kuten noilla uskonpuhdistajilla, meillä on Jumalamme apu. 5 Moos. 31:8. Hän vie lopullisen työn päätökseen ja antaa meille etuoikeuden tehdä yhteistyötä Hänen kanssaan.

Kukin meistä, riippumatta siitä missä maassa olemme, tullaan punnitsemaan pyhäkön vaa'alla, ja työmme tulos tullaan näkemään lopussa. Rukouksemme Jumalalle on, että meidät havaittaisiin vanhurskaiksi Jeesuksen Kristuksen ansioiden kautta. Kutsun sinua jatkamaan rakentamista perustalle, joka on laskettu (1 Kor.3:10, 11.), sillä monien sielujen tulee saada vastaanottaa varoitussanoma. Siunatkoon Herra kaikkia kansassaan. Aamen!

*****

Yksin - mutta ei kuitenkaan yksin

Helmut Welker, Saksa

Worms, huhtikuun 17, 1521. Ennen valtiopäivien kokousta (Diet), hallitsija Kaarle V (Charles) kysyi Martin Lutherilta kaksi kysymystä. Ensimmäinen kysymys kuului, tunnustiko hän ”nämä kirjoitukset” omikseen. Se koski kirjoja, jotka ilmestyivät vuonna 1520 – *Kristityn vapaudesta, Kristillisille säädyille Saksan kansassa koskien kristillisen säädyn uudistusta ja Kirkon Baabelin vankeus*. Martin Luther vastasi myöntäen. Toinen kysymyskoski sitä, oliko hän valmis peruuttamaan nämä kirjoitukset. Luther pyysi yhden päivän miettimisaikaa.

”Ajatuksissaan Jumalassa pysyen Luther valmistautui edessään olevaan taisteluun. Luther pohti vastaustaan, tutki katkelmia omista kirjoituksista ja poimi Raamatusta todisteita näkemystensä tueksi. Sitten hän laski vasemman kätensä Pyhälle kirjalle, kohotti oikean kätensä kohti taivasta ja lupasi pysyä uskollisena evankeliumille ja tunnustaa avoimesti uskonsa, vaikka hän joutuisi sinetöimään todistuksensa verellään.” (D’Aubigne 7. kirja, 8. luku ; *Suuri Taistelu*, 158)

Hän tiesi: ”Ja kun he vievät teitä oikeusistuinten ja hallitsijoiden eteen, älkää murehtiko kuinka ja mitä vastaatte tai sanotte: Sillä Pyhä Henki opettaa teille sinä hetkenä, mitä teidän pitää sanoa.” Luuk. 12: 11, 12.

”Kun Luther jälleen vietiin valtiopäiville, hänen kasvoillaan ei näkynyt jälkeä vihasta tai hämmennyksestä. Tyynenä ja rauhallisena, mutta samalla rohkeana ja uljaana, hän seiso i Jumalan todistajana maan mahtavien keskellä.” (*Suuri Taistelu*, 158) Ratkaiseva lausunto hänen puolustuksessaan oli: ”Jos sitten en ole vakuuttunut Raamatun todistuksen tai painavien syiden tähden; mikäli en ole tyytyväinen viittaamiini teksteihin ja jos arvostelukykyeni ei ole näin alisteinen Jumalan sanalle, en kykene enkä tule perumaan mitään; sillä ei ole oikein, että kristitty puhuu omaatuntoansa vastaan.” Lopuksi hän lausui sanat: ”...’Tässä seison, muuta en voi tehdä. Jumala minua auttakoon! Aamen.’” *Suuri Taistelu*, 160.

Lutherin käskettiin poistua ruhtinaiden luota, joilla oli keskustelija. Kun hänet kutsuttiin takaisin ja annettiin uusi tilaisuus peruuttaa, hänen vastauksensa oli selkeä: ”Minulla ei ole mitään muuta vastausta kuin se, jonka olen jo antanut.” – *Suuri Taistelu*, 161.

Mitä tapahtui. ”Kristus oli puhunut Lutherin todistusten kautta voimallisesti ja ylevästi, joka ... inspiroi sekä ystäviä että vihollisia kauhulla ja ihailulla.

Jumalan henki oli ollut läsnä neuvottelussa, vaikuttaen valtakunnan johtajien sydämiin.” – *Suuri Taistelu*, 162

Martin Luther matkusti takaisin Wittenbergiin huhtikuun 25. päivänä 1521. Hänen lähtönsä jälkeen keisari Kaarle V määräsi ”Wormsin käskykirjan” häntä vastaan, tehden hänestä näin lainsuojattoman. Paluumatkallaan, toukokuun 4. päivänä, Fredrik Viisas (1463-1525), Saxin vaaliruhtinas, piti Lutheria ”ryöstettynä” (Luther sai tietää tästä etukäteen). Tämä tapahtui yhtäältä jotta varmistettiin Lutherin turva ja, toisaalta, jotta saatiin hänet väliaikaisesti pois näkyvistä. Huhu Lutherin kuolemasta levisi nopeasti.

Lutherin nuoruus

”Huomattavin niistä, jotka oli kutsuttu johtamaan kirkkoa paavinvallan pimeydestä puhtaamman uskon valoon, oli Martin Luther.” – *Suuri Taistelu*, 120 (suom. painos 1993, s. 81)

Hän syntyi marraskuun 10. päivänä 1483 Eislebenissä. Hänen vanhempansa, Hans ja Margarete, elivät vaatimattomissa olosuhteissa, olivat uskollisia kirkolle, mutteivät liian hurskaita. Hänen isänsä oli kaivostyömies. Yhdentoista kouluvuoden jälkeen Luther hallitsi latinan, sekä puhutun että kirjoitetun, joka oli hyvin tärkeää hänen myöhempää elämää varten. Hän päätti opiskelunsa Erfurtin yliopistossa ”*Magister Artium*”(Filosofian maisteri) tutkinnolla. Sen jälkeen hän alkoi opiskella lakia.

”Eräänä päivänä tutkiessaan yliopiston kirjastossa kirjoja, Luther löysi latinankielisen Raamatun. Sellaista kirjaa hän ei ollut koskaan aikaisemmin nähnyt. Hän ei tiennyt edes sen olemassaolosta. ... Nyt hän katseli ensimmäistä kertaa koko Raamattua... Hänen vierellään oli taivaan enkeleitä, ja Jumalan valtaistuimelta tulevat valonsäteet paljastivat totuuden aarteita hänen ymmärrykselleen.” – *Suuri Taistelu*, 122.

Vastoin isänsä toivomusta, hän astui sisälle augustiinilaisluostarin portista Erfurtissa, heinäkuun 17. päivänä 1505. Tältä ajalta on seuraavanlainen lainaus: ”Herran pelko oli Lutherin sydämessä, ... ’Hyvin suoritettu rukous’, hän sanoi usein, ’merkitsee parempaa puolikasta tutkimuksesta’.” ST. 122.

Luostarissa hän vietti äärimmäisen ankaraa elämää yrittäen paastoilla, öisillä hartaudenharjoituksilla ja ruoskimisilla ansaita tai kokea armollisen Jumalan. Tästä omasta vanhurskaudesta hän kirjoittaa itse: ”Jos munkki voisi munkkiudellaan ansaita taivaan, olisin varmasti ansainnut sen.” ST. 123. Sen sijaan että se olisi rauhoittanut häntä, tämä elämä saattoi hänet yhä suurempaan omantunnon hätään. Hänen rippi-isänsä, Johann von Staupitz, kehotti: ”Sen sijaan että piinaisit itseäsi syntiesi vuoksi, heittäydy Lunastajan käsivarsille. Luota häneen, hänen elämänsä vanhurskauteen ja sovituskoulemeansa.” – ST. 123, 124. Lisäksi hän suositteli Lutherille

teologian opintoja ja siirsi hänet tätä tarkoitusta varten Wittenbergiin syksyllä 1508. Vuoden opiskelun jälkeen hän saavutti kaksi kandidaatin tutkintoa, joista toinen oli ”baccalarius Biblicus”. Hänet kutsuttiin sitten takaisin Erfurtiin.

Matka Roomaan

Myöhään kesällä 1511, Luther lähti erään luostariveljen kanssa noin 1400 km:n matkalle Roomaan, kuten luostarin säännöt määrittelivät – hiljaa ja jonossa (niin ihmiset eivät voineet edes keskustella). Saapuessaan Roomaan, hän kauhistui: ”Ollessaan munkkien ja kaupungin asukkaiden keskuudessa, hän kohtasi irstailua, turmelusta. Mihin hän menikin,, pyhyden sijaan hän kohtasi häpeällisyyttä. ’Se on uskomatonta’, hän kirjoitti, ’mitä syntejä ja häpeällisiä tekoja tehdään Roomassa; ne täytyy nähdä ja kuulla uskoakseen.’ Niinpä on tapana sanoa: ’Jos on olemassa helvetti, Rooma on rakennettu sen yläpuolelle. Se on pohjaton kuilu, mistä kaikki synnit lähtevät liikkeelle.’” ST. 125.

Yleisen tunnustuksensa lisäksi hän nousi ”pyhiä portaita”, ”Scala Santa”. Tämän 28-askeleen portaikon arvellaan siirretyn Pilatuksen palatsista ja tuodun Roomaan. Jopa Jeesus Kristus luultavasti laskeutui tätä portaikkoa kuulustelunsa jälkeen. Toisella, 11. ja 28. askelmalle oli asetettu pieni ikkuna, josta luultavasti Jeesuksen veren jälkiä voi nähdä. Kerran vuodessa tiettyinä pyhäpäivinä katolinen kirkko osoitti yleistä suopeutta jokaiselle pyhiinvaeltajalle, joka nousi portaat polvillaan ja lausui Herran rukouksen jokaisella askelmalla. Kuitenkin päivittäinen, osittainen suopeudenosoitus oli mahdollinen. Martin Luther, joka etsi *armollista Jumalaa*, nousi nämä portaat polvillaan ”kun yhtäkkiä ukkosen kaltainen ääni vaikutti sanovan hänelle: ’vanhurskas on elävä uskosta.’ Room. 1:17. Hän hypähti jaloilleen ja häpeissään kiiruhti paikalta kauhistuneena.” ST, 125.

Luther tajusi viipymättä inspiraation tärkeyden Raamatun tuntemuksensa perusteella, sillä hän tunsu jakeen: ”En häpeä Kristuksen evankeliumia; sillä se on Jumalan voima, ja se tuo pelastuksen kaikille, jotka sen uskovat, ensin juutalaisille, sitten myös kreikkalaisille. Siinä Jumalan vanhurskaus ilmestyy uskosta uskoon. Onhan kirjoitettu: ’Uskosta vanhurskas saa elää.’” Room. 1:16, 17.

Tässä on kaksi uskon pylvästä: (1) Evankeliumi tekee autuaaksi kaikki, jotka uskovat siihen. (2) Oikeudenmukainen (vanhurskas) on elävä uskosta. Tekstin läheisemmän tarkastelun yhteydessä nähdään tekstin ilmaisevan: ’Vanhurskas on elävä uskosta’. Se, mikä näyttäisi saivartelulta, näyttää on kriittisesti tärkeältä: *Hän, joka on uskosta vanhurskas ...* Tässä vahvistetaan

nimenomaan uskoa, ja korostetaan selvästi uskon polttopistettä.

”Nuo jakeet eivät koskaan menettäneet voimaansa hänen sielussaan.” –ST. 125.

”Ei hyvin töin, pyhien esirukouksin, eikä vihittyjen pappien välittämien sakramenttien kautta saavuteta yksilön pelastusta, vaan se suo hänelle ainoastaan Jumala, ainoastaan hänen uskonsa kautta vain armosta.” (The Reformation Doctrine, Introduction to Early Modern Times. Univ. of Münster)

Wittenbergin yliopisto

Paluunsa jälkeen v 1512 hän sai Wittenbergin yliopistossa teologian tohtorin arvon. Hän oli 29-vuotias. Hän luennoitsi psalmeista (1514/15), Roomalaiskirjeestä (1515/16), Galatalaiskirjeestä (1516/17) ja Heprealaiskirjeestä (1517/18). Näillä otsakkeilla Martin Luther kaivautui yhä enemmän teemaan, jota me tänä päivänä kutsumme uskon kautta vanhurskauttamiseksi, tai ”Kristus meidän vanhurskautemme”. Hartaana katolilaisena, katolilaisen ajattelun välityksellä, paavi kirkon päänä, pyhimykset, traditiot, aneet... hän luennoi keskeisenä aiheena apostoli Paavali: ”Hän, joka on vanhurskas uskosta ....” Pian hän muotoili väitöksen ”ettei kristittyjen tulisi omaksua mitään muita oppeja kuin ne, jotka perustuvat pyhien kirjoitusten arvovallalle.” ST. 125.

Tämä lauselma oli jyrkästi vastakkainen katoliselle teologialle, sillä Raamattu oli ”sidottu kirja”, sidottu ”vaarallisuutensa” tähden. ”Luther näki vaaran inhimillisten teorioiden korottamisessa Jumalan sanan yläpuolelle.” – ST. 125. Hän kuvaili sellaisia tutkimuksia ”arvottomiksi” ja ”tuhoaviksi”. Kukoistavat aneet Johann Tetzelin (1460-1519) alaisuudessa olivat voimakkaasti ristiriidassa Raamatun opetuksen kanssa. Simon Magnus tahtoi ostaa apostoleilta voiman tehdä ihmeitä. ”Mutta Pietari sanoi hänelle: ”Kadotukseen joudut rahoinesi, kun luulet, että Jumalan lahja on ostettavissa rahalla.” Apt. 8:20. Luther jakoi kuulijoidensa kanssa, ”ettei Kristuksen armoa voida ostaa; se on vapaa lahja. Hän neuvoi kansaa, etteivät ostaisi aneita, vaan katsomaan uskossa ristiinnaulittuun Lunastajaan.” -ST. 129.

Epäraamatullisten aneiden seurauksena, Martin Luther naulasi 95 teesiä Wittenbergin linnan kirkon oveen katolisen pyhäinpäivän aattona. Silloin, koska kirkossa olleiden pyhänjäännösten tähden odotettiin monia vierailijoita. Näiden 95 teesin välityksellä osoitettiin, ettei syntien anteeksiantamisen valtaa oltu koskaan annettu ihmiselle, eikä myöskään paaville. Nämä reformaation ajatukset levisivät kulovalkean tavoin kaikkialle.

”Luther oli vasta osittain kääntynyt roomalaiskatolisesta harhasta. Mutta verratessaan ’pyhää oraakkelia’ paavin säädöksiin ja lakeihin, hänet valtasi

kummastus. 'Luen', hän kirjoitti, paavien säädöksiä, ja .... enkä tiedä onko paavi itse antikristus tai hänen apostolinsa; niin vääristeltyinä ja vielä ristinnaulittuna Kristus ilmenee heissä.' Tähän aikaan Luther oli vielä Rooman kirkon tukija, eikä hänellä ollut mitään ajatusta että hän koskaan eroaisi kirkon yhteydestä." – ST. 139.

Inhimillistä kamppailua ja epäilyksiä

Luther vapisi katsoessaan itseensä. Hän näki itsensä yksinäisenä, maailman mahtavimpien valtojen vastustamana. Kaikki tämän maan kuninkaat ja keisarit vapisivat paavin edessä. Ja, hän, Martin Luther, kohtasi hänet. "Kun viholliset vetosivat tapoihin ja perinteisiin, tai paavin väitteisiin ja auktoriteettiin, Luther kohtasi heidän kantansa ainoastaan Raamatulla. Tässä oli perustelut, joihin he eivät voineet vastata; sen tähden he äänekkäästi vaativat hänen vertaan.... 'Hän on harha oppinen', huusivat roomalaiskatoliset kiivailijat. 'On suuri maanpetos kirkkoa vastaan sallia sellaisen hirveän harhaoppisen elää tuntia kauempaa. Pystyttäkää välittömästi mestauslava hänelle!' ST. IX. Mutta Luther ei joutunut heidän raivonsa uhriksi. Jumalalla oli työ häntä varten, ja taivaan enkelit lähetettiin suojelemaan häntä. Monet, jotka olivat ottaneet vastaan kallisarvoisen valon, tulivat kuitenkin saatanan vihan kohteiksi, ja totuuden tähden pelottomasti kärsivät kidutusta ja kuoleman." – ST. 132, 133.

Rooman oikeudenkäynti Augsburgissa

Kesäkuussa 1518 roomalaiskatolinen Curia kutsui Lutherin Roomaan todistaakseen hänet syylliseksi harhaoppiin. Jo ennen kyseistä ajankohtaa kane oli paisunut yleisesti tunnetuksi harha- opiksi; vakoilijat Lutherin Wittenbergin luennoilla olivat ilmiantaneet hänet. Terveydellisistä syistä hän koetti saada kuulustelun Saksan maaperällä. Saksilainen vaaliruhtinas Fredrik Viisas, jonka arveltiin vieneen Lutherin viranomisten käsiin, tuki häntä kuitenkin tässä anomuksessa. Täten Lutherin oikeudenkäynti kietoutui poliittisiin etulaskelmiin: Paavi Leo X tarvitsi vaali- ruhtinasta tuleviin keisarinvaaleihin ja siksi talletti vastalauseensa elokuuhun 1518. Kardinaali Thomas Cajetanin (1469-1534) arveltiin kuulustelevan Lutheria ennen Augsburgin valtiopäiviä.

Luther puhui siellä lokakuun 12-14 päivinä, 1518. Hän kieltäytyi peruuttamasta teesejään, ellei häntä vastaan todistettu Raamatulla. Cajetan'in kannalta Luther oli syyllinen harhaoppiin ja hänet tulisi antaa oikeuden käsiin. Mutta vaaliruhtinas Fredrik Viisas kieltäytyi siitä. Luther vältti uhkan pidätyksestä lokakuun 21-22 vlišenä yönä pakenemalla Augsburgista. Lutherin sanoin: "Hän, joka päättää viedä Kristuksen sanan maailmalle, täytyy varautua kuolemaan koska tahansa." –ST. 134.

Lopullinen ero Roomasta

Vaaliruhtinas Fredrik ”havaitsi myös, että yliopiston professorina Luther oli erityisen menestyvä. Ainoastaan vuosi oli kulunut uskonpuhdistajan teesien naulaamisesta linnankirkolle, kuitenkin ’pyhäinpäivän’ juhllisuudessa kirkossa vierailleiden pyhiinvaeltajien lukumäärässä oli huomattava vähennys. Roomalta oli riistetty palvojia ja uhreja, mutta heidän paikkansa täytti toinen joukko, joka nyt tuli Wittenbergiin – ei pyhiinvaeltajina palvomaan muistoesineitä, vaan opiskelijoina täyttämään Wittenbergin luentosalit. Lutherin kirjoitukset olivat sytyttäneet kaikkialla uuden kiinnostuksen Raamattuun. Yliopistoon tulvi opiskelijoita ei vain kaikkialta Saksasta, vaan muista maista. Nuoret miehet, jotka ensimmäisen kerran näkivät Wittenbergin, ’kohottivat kätensä kohti taivasta ja ylistivät Jumalaa siitä, että hän oli antanut totuuden valon loistaa tästä kaupungista, kuten aikaisempina aikoina Siionin vuorelta, että se saavuttaisi kaikkein kaukaisimmat maat.” – ST. 138, 139.

Luther ei ollut sokea näkemään myrskyä, joka oli puhkeamaisillaan hänen yllään, mutta hän pysyi lujana: ”’Olen Jumalan kädessä’,... ’Mitä ihminen voi tehdä minulle?’” – ST. 139

Paavillisen kirkuskirjeen saavutettua Lutherin, hän sanoi: ”Halveksun ja vastustan sitä jumalattomana, vääränä .... Itse Kristus tuomitaan siinä.... Iloitsen siitä, että minun täytyy kärsiä sellaista pahuutta parhaan asian tähden. Tunnen jo suurempaa vapautta sydämessäni, sillä viimein tiedän paavin olevan antikristus ja hänen valtaistuimensa on itse saatanan.” -*Lunastuksen historia*, 344.

Joulukuun 10, 1520 toteutui lopullinen ero Roomasta kun Luther vastauksena kirjojensa polttamiseen, poltti paavin bullan Wittenbergin Elster portin edessä. Hänet erotettiin seurakunnas ta sitten tammikuun 3. päivänä 1521, paavin käskykirjalla – *Decet Romanum Pontificem*.

Tämä rohkea teko ja hänen ensimmäiset reformaatiota käsittelevät kirjoituksensa teki Lutherin tunnetuksi koko keisarikunnassa. Johannes Gutenbergin (1400-1468) keksimä nykyaikainen painokone auttoi häntä saavuttamaan epätavallisen menestyksen: vuoden 1520 loppuun mennessä, 81 erilaista kirjaa ja kokoelmaa oli ilmestynyt häneltä. Monet niistä oli käännetty toisille kielille, yhteensä 653 painosta.

Matka Wormsiin

Luther lähti huhtikuun 2. päivänä 1521 Wormsin matkalle. Hänen saapumisensa valtiopäiville ei ollut katumusharjoitusta, jota kirkko toivoi, vaan voittokulkuetta. Hänet otettiin innostuneesti vastaan kaikkialla. Hän saarnasi Naumburgissa, Erfurtissa, Gothassa ja Eisenachin George kirkossa.

Wormsissäkin, minne hän saapui huhtikuun 16. päivänä, hänet otettiin vastaan riemuiten.

Tietenkin Martin Lutherille oli selvää, että tämä oli hyvin vaarallinen matka. Hän tiedosti katsovansa kuolemaa kasvoihin. Mutta hänen vakaumuksensa oli hänelle tärkeämpi kuin elämänsä. ”Rukoilkaa Jumalan sanan puolesta eikä minun puolestani”, hän sanoi ystävilleen. – ST. 150.

Hän sanoi hyvästit ystävilleen Melanchtonille näillä sanoilla: ”Ellen palaa, ja viholliseni surmaavat minut, jatka opettamista; pysy lujana totuudessa. Tee työtä sijastani;... jos elämäsi säilyy, kuolemani ei paljoa merkitse.” – ST. 151.

Junker Jörg

Toukokuun 4., vuonna 1521, vaaliruhtinas Fredrik Viisas kuljetutti Lutherin Wartburgin linnaan Eisenachissa. Voimakas vaaliruhtinas toivoi, että Luther näin pääsisi vähäksi aikaa valokeilasta ja heikentäisi hieman alituisia hyökkäyksiä uskonpuhdistus liikettä vastaan. Luther eli tuntemattomana Wartburgissa; hän otti nimekseen Junker Jörg ja muotoili tukkansa ja partansa pysyäkseen tunnistamattomana.

Syksyllä 1521 Luther käänsi Uuden Testamentin saksaksi 11 viikossa. Erasmus Rotterdamilaisen kreikankielinen Raamattu, latinankielinen käännös, kuten myös Vulgata toimivat mallina. Näin Luther sai Raamatun sanoman tavallisen kansan käsiin.

Vuonna 1523 ilmestyi ensimmäinen osa Vanhan testamentin käännöksestä; vuoteen 1525 menneessä oli 22 valtuutettua painosta ja 110 uusintapainosta. Vuoteen 1534 mennessä Luther käänsi uskonpuhdistajaryhmän kanssa Uuden testamentin muinaisista käsikirjoituksista. Näin syntyi kuuluisa, loistavan ilmauksellinen Lutherin Raamattu!

Katarina von Bora

Zistersiläsessä Nimbschen Marie nunnaluostarissa, Katharina von Bora muiden sääntökunnan sisarten ohella, luki uskonpuhdistajan kirjoituksia. Ajatus paeta luostarista kehittyi kuitenkin nunnien keskuudessa. Siksi he pyysivät Lutherilta apua pakoon. Pääsiäisenä 1523 hän lähetti heille vaunun, mihin Katharina ja kahdeksan sääntökunnan sisarista kätkeytyi tyhjiin silakkatynnyreihin. Koska nämä naiset pelkäsivät palata kotiin, Luther teki järjestelyjä heitä varten, jotta saattoivat jäädä ystävien luokse Wittenbergissa.

Kesäkuun 13. päivänä, 1525, Martin Luther ja 19 vuotta nuorempi Katharina von Bora avioituivat. Pari asettui asumaan entiseen augustinolaisuostariin Wittenbergissa. Ajan kuluessa heille siunaantui kuusi lasta.

Ensin Katharina saattoi järjestykseen Lutherin elämän. Luther tunnusti,

ettei hän ollut vuoden aikana vaihtanut tai ravistellut olkipatjaansa makuuhuoneessa. Vaikka hän teologian professorina sai hyvät tulot hänellä ei koskaan ollut rahaa, koska joka päivä kerjäläiset tulivat etsimään apua, ja hän antoi heille runsaan avun.

Katharina ryhtyi talon ja pihamaan, tallien sekä huoneiden hallintaan. Samoin hän vastasi pankkitileistä ja velanmaksusta. Hän korjautti talon ja maalautti sen uudestaan, teki vihannespuutarhan luostarin hautausmaalle, laittoi pohjakerroksen lattiasta vilja-aitan. Lisäksi hän asensi keittiön. Vaimonsa puolesta Luther osti enemmän puutarhoja ja maata, missä Katharina kasvatti karjaa sekä hedelmäpuita. Leikkisästi hän kutsui vaimoaan ”Mr. Käthe” hänen johtamislahjansa tähden. Ilman Katharina von Boraa, uskonpuhdistaja olisi hämmentynyt jokapäiväisen elämän kaaoksesta, eikä luterilainen reformaatio olisi edistynyt. (Ecumenical Holy Lexicon)

Jumalan tarkoitus avioliitolle ja perheelle tuli tässä selvästi esille: ”Ja Herra Jumala sanoi, ihmisen ei ole hyvä olla yksin; teen hänelle sopivan avun.” 1 Moos. 2:18. Katharina oli hänen assistenttinsa. Lutherin elämäntyö ei olisi koskaan saavuttanut tasoa, johon hän pääsi, ilman vaimoaan.

Musiikki

Uskonpuhdistajien jättäessä katolisen kirkon, heillä ei ollut mitään lauluja jumalanpalveluksia varten. Lutherin oli mahdoton ajatella jumalanpalvelusta ilman lauluja, sillä hän piti musiikkia hyvin tärkeänä ihmisten pelastukselle, koska se ”kykenee johonkin, mitä ainoastaan teologia muuten antaa; nimittäin, rauhaa ja onnellisuutta”. (Bornkamm, Karin – Ebeling, Grhard (eds) 1982, Martin Luther: Selected Writings, vol. 6, s 134. Lutherin virsiä tunnetaan vielä 36. Niistä kuuluisin on ”Jumala onpi linnamme”, joka perustuu Ps. 46.

Lutherin teologinen perintö – Raamattu ja rukous

”Kaikki, mitä luterilaiset ovat sanoneet, on totta, emmekä voi kieltää sitä’, selitti eräs papistopiispa, ’Voitko hyvin perustelluin syin kumota vaaliruhtinaan ja hänen liittolaistensa tekemän tunnustuksen?’ kysyi toinen, tohtori Eck’iltä. ’En apostolien ja profeettojen kirjoituksilla’, oli vastaus; ’mutta Isien ja neuvostojen avulla voin.’ ’Sitten ymmärrän’, vastasi kysyjä, ’että luterilaiset ovat kaivautuneet kirjoituksiin, mutta me olemme vain ulkopuolella.’” ST. 208.

Täydellinen kristillinen sanoma on Raamatussa. Se ei tarvitse mitään tutkintaa, koska se tulkitsee itseään. Uskonpuhdistuksen periaate oli ja on pysyvä: ”Raamattu ja ainoastaan Raamattu, uskon ja velvollisuuden ohjeena” ST. 204 – *Sola Scriptura*. Martin Lutherin työ alkoi Raamatu kanssa. Siinä hän löysi rakastavan Jumalan. ”Rakastamme häntä, koska hän ensin rakasti meitä.”

1. Joh. 4:19. Jumalan sanassa hän löysi vanhurskauden ja syntien anteeksiantamuksen. ”... Vanhurskas on elävä uskosta” (Room. 1:17) – *Sola Fide*. Tämä kaikki ei tapahdu heidän omien ponnistelujen kautta: ”Mutta jos valinta on armosta, niin se ei enää ole teoista, sillä silloin armo ei olisikaan armo.” (Room. 11:6) – *Sola Gratia*. ”Salaisesta rukouspaikasta lähti voima, joka järkytti maailmaa uskonpuhdistuksessa.” – ST. 209.

Adventtipioneerit aloittivat myös työnsä Raamatun tutkimisella ja rukoillen. Jumalan työ päätetään niiden ihmisten toimesta, joilla pyhät kirjoitukset ovat ikuinen ja ainoa uskon perusta ja jotka ylläpitävät rukousta muuttumattomana yhteytenä taivaan kanssa. Martin Lutherin sanoin, ”Emme pääse Raamatun ymmärtämiseen opiskelemalla tai älyn voimalla. Siksi ensimmäinen velvollisuutesi on aloittaa rukouksella. Pyydä hartaasti Herraa suomaan sinulle, rikkaassa arnessaan kyvyn ymmärtää Jumalan sanaa oikein. Ei ole ketään toista sanan tulkitsijaa kuin itse sen sanan alkuunpanija. Vieläpä hän on sanonut, ”He tulevat kaikki Jumalan opettamiksi.” Älä aseta toivoa omiin ponnistuksiisi ja omaan ymmärrykseesi; luota yksin Jumalaan ja hänen henkensä vaikutukseen.” – ST. 132. Aamen.

*****

3 Lukeminen –Sunnuntaina, Joulukuun 4, 2016

Valoa pimeydessä Casiodoro Reinan kautta

Humberto Avellaneda, Kolumbia

Sananlaskujen kirjassa, puhuessaan viisauden siunauksista, viisas Salomon sanoi: ”Mutta vanhurskasten polku on kuin aamurusko, joka kirkastuu kirkastumistaan sydänpäivään saakka.” Sananl. 4:18. Ja pakanain apostoli varoitti, että sielunvihollinen koettaisi hämärtää epäuskoisten ymmärryksen ettei Kristuksen kunnian evankeliumin valo loistaisi heille. Kuitenkin hän vakuutti myös: ”Jumala, joka sanoi: ’Loistakoon valkeus pimeydestä’, on se, joka loisti sydämiimme, että Jumalan kirkkauden tunteminen, sen kirkkauden, joka loistaa Kristuksen kasvoissa, levittäisi valoansa.” 2 Kor. 4:6.

Äärettömässä rakkaudessaan langennutta ihmissukua kohtaan, Jumala on aina ollut halukas suomaan valon pimeydessä ja valaisemaan vaivaista, syntyneen vajonnutta ihmiskuntaa Hänen läsnäolonsa kunnian ja sanansa kautta. Sillä hän ei tahdo syntisen kuolemaa, vaan että hän katuisi ja eläisi.

”Saatana tiesi hyvin, että Raamattu tekisi ihmiset kykeneviksi erottamaan hänen petoksensa ja vastustamaan hänen valtaansa .... Pitääkseen ihmiset hallinnassaan ja lujittaakseen paavillisen vallananastajan arvovaltaa, saatanan oli pidettävä ihmiset tietämättöminä Raamatusta. Sen pyhät totuudet oli

salattava ja tukahdutettava. Rooman kirkko esti Raamatun levityksen sadoiksi vuosiksi. ... Näin paavi tunnustettiin lähes kaikkialla Jumalan sijaishallitsijaksi maan päällä, jolle oli suotu valta kirkossa ja valtiossa. Erehdyksen paljastajan tultua poistetuksi, saatana toimi tahtonsa mukaisesti.” – ST. 51.

Tähän yhteyteen tahdomme sijoittaa tämän päivän lukemisen. Viisi sataa vuotta kestäneiden vihollisen hyökkäysten jälkeen, joiden tarkoituksena oli tukahduttaa totuus vainon ja marttyyriuden välityksellä, voimme nähdä selvästi valon loistaneen aina pimeydessä. Siksi ylistämme Jumalaa uskollisista soihdunkantajista, jotka asettivat elämänsä vaaralle alttiiksi niin, että pyhä henki saattoi käyttää heitä tuomaan evankeliumin valon meille, jotka elämme lopun ajan rajalla.

Seuratkaamme innoitetun kynän selostusta tuon totuuden ja valheen välisen hirvittävän sodan historiasta: ”Totuuden valoa ei voitu kokonaan sammuttaa maan päällä pitkän ajanjakson aikana, jolloin paavilla oli ylivalta. Kaikkina aikoina oli Jumalan todistajia, ihmisiä, jotka vaalivat uskoa Kristukseen ainoana välittäjänä Jumalan ja ihmisen välillä. He pitivät Raamattua ainoana elämän ohjeena ja pyhittivät todellista sapattia. Kuinka paljon maailma on kiitollisuuden velkaa näille ihmisille, jälkeen eivät koskaan tule tietämään.... He pysyivät lujina säilyttäen ajasta toiseen uskon puhtauden, pyhänä perintönä tuleville sukupolville.” – ST, 61.

Ainoastaan taivas merkitsi muistiin kaiken sen kauhun ja vainon, jota Jumalaa pelkäävä kansa joutui kokemaan aikojen kuluessa kunnioittaakseen Lunastajaansa ja suojellakseen hänen sanaansa. ”Moniin maihin levinneinä, he istuttivat Wycliffen aikana alkaneen uskonpuhdistuksen siemeniä, jotka kasvoivat leveästi ja syvälle Lutherin aikana, ja työ siirtyy ajan loppuun niiden välityksellä, jotka myös suostuvat kärsimään kaiken ’Jumalan sanan ja Jeesuksen todistuksen tähden’. Ilm. 1:9.” – ST. 78.

Kuudennentoista vuosisadan uskonpuhdistus, kuten nähdään jo aikaisemmissa lukemisissa, oli valoa pimeydessä. Se alkoi suurten vaikuttajien välityksellä, sellaisten kuten Martin Luther Saksassa, Ulrich Zwingli Sveitsissä ynnä muut, joiden tietä valmistelivat ensimmäiset uskonpuhdistajat.

”Kun vaino syttyi totuuden opettajia vastaan, he ottivat vaarin Kristuksen sanoista: ’Ja kun teitä vainotaan yhdessä kaupungissa, paetkaa toiseen.’ Matt. 10:23. Valo tunkeutui kaikkialle... Totuus ... levisi vastustamattomalla voimalla... Vaino edisti vain totuuden leviämistä, ja fanatismi, jota saatana yritti yhdistää sen kanssa, johti saatanan työn ja Jumalan työn välisen vastakohtaisuuden selvenemiseen.” – ST. 196.

Paavillisen vallan tukemasta, joidenkin muodostamasta oppositiosta

huolimatta, totuuden soihtu-avoin Raamattu- onnistui saavuttamaan melkein kaikki Euroopan maat jumalallisena sanansaattajana. Eikä Espanja ollut poikkeuksena.

”Kirjapainokoneen keksimisen jälkeen Raamattu levisi ihmisten koteihin, ja kun moni oppi lukemaan itse Jumalan sanaa, totuuden valo karkotti taikauskon pimeyden ikään kuin uuden ilmestyksen kautta.... Näin Espanjassa levisi liike, joka oli yhdenmukainen muissa maissa kehittyneen uskonnollisen vallankumouksen kanssa.” – *El conflicto de los siglos* (Suuri Taistelu), 252, 254.

Totuuden valo saapuu Espanjaan

Espanjan heräämisessä, ”Pyhän Raamatun opetukset saavutivat hiljaa sellaisten miesten sydämet kuten oppineen, Kaarle V:n sihteerin, Alfonso Valdésin ; hänen veljensä, Juan de Valdésin, Napolin varakuninkaan sihteerin; sekä kaunopuheisen Constantino Ponce de la Fuenten, kappalaisen ja Kaarle V:n rippi-isän .... Sen lisäksi, Raamatun vaikutus tunkeutui varakkaan San Isidro del Campo-luostarin sisään, missä lähes kaikki munkit ottivat iloisesti vastaan Jumalan sanan jalkojensa lampuksi ja valoksi polulleen. Myös arkkipiispa Carranzan, tultuaan nimitetyksi tähän korkeaan virkaan, täytyi taistella lähes kahdenkymmenen vuoden ajan hengestään inkvisitiolaitoksen seinien sisäpuolella, koska hän puolusti Raamatun oppeja.... ”Nämä näytteet evankeliumin vapaudesta eivät voineet olla onnistumatta herättää huomiota maassa, johon vapauden rakkaus oli niin juurtunut. Traktaatit ja lentolehtiset siirtyivät kädestä käteen. Protestanttisen liikkeen ystävät Sveitsissä, Saksassa ja Alankomaissa seurasivat lähettäen suuren joukon julkaisuja Espanjaan. Uskovien ei ollut helppoa välttää inkvisitio laitoksen kannattajien valppautta, jotka tekivät kaiken, minkä voivat estääkseen uskonpuhdistuksen oppien leviämisen ja vastustaakseen maahan virtaavan kirjallisuuden aaltoa .... ”Pyhän hengen voima oli uskonpuhdistajien mukana Jumalan sanan totuuksien esittelytehtävässä Kaarle V:n ajoittain kokoon kutsumissa valtakunnallisissa tilaisuuksissa. Tällä oli suuri vaikutus näihin kokoontumisiin osallistuneiden Espanjan kirkon aatelisten ja arvohenkilöiden mieliin. Vaikkakin joidenkin, kuten arkkipiispa Carranzan, monien vuosian ajan katsottiin kuuluvan järkkymättömimpiin roomalaiskatolisuuden tukijoihin, monet olivat vakuuttuneita, että Jumala todella johti ja opetti noita pelottomia totuuden puolustajia. He puolustivat paluuta alkuperäiseen kristillisyyteen ja evankeliumin vapauteen.” – ST, 255, 258, 261.

Apua evankeliumin levittämiseen

”Mutta ’hieronymiläisessä San Isidro del Campon konventissa, eräässä

Espanjan kuuluisimista luostareista', kahden kilometrin etäisyydellä Sevilasta, jumalallisen totuuden valo loisti kirkkaimmin. Eräs munkeista, Carcia de Arias, tavallisesti tohtori Whiteksi kutsuttu, opetti varovaisesti veljiään '... että heidän tulisi lukea ja mietiskellä huolellisesti Raamattua ja , ja että vain näin he saavuttavat tosi tiedon Jumalasta ja hänen tahdostaan.' Tämän opetuksen esitti taitavasti eräs toinen munkki, Casiodoro de Reina, 'joka myöhemmin tuli kuuluisaksi Raamatun käännöksestä maansa kielelle.' Sellaisten kuuluisien persoonallisuuksien antama neuvo päällysti tietä radikaaliin 'luostarin sisäisiin asioihin' alulle pantuun muutokseen vuonna 1557." SK, 268, 269.

Casiodoro de Reinan osuus oli merkittävä työssä 16. vuosisadan uskonpuhdistuksen hyväksi Espanjassa. Sen merkitys ja laajuus ovat hyvin tärkeitä tänään espanjaa puhuville ihmisille kun juhlimme protestanttisen uskonpuhdistuksen viisisataavuotista olemassaoloa sekä muutamien pienempien kansanryhmien mahdollisuutta omakieliseen Raamattuun.

Puhuessamme Casiodoro de Reinan elämästä, ennen kaikkea meidän täytyy todeta, ettei meillä ole kovin paljoa tietoa hänen elämästään ja siksi emme voi olla varmoja siitä mistä hän tuli. On sanottu, että Reina oli mahdollisesti syntynyt vuonna 1520 kääntyneiden muslimien perheeseen ja että hän opiskeli Salamancan yliopistossa, vaikka toiset sanovat sen olleen Sevilan.

Ehdottomasti varmaa on, kuten kaikki tietävät, Reina oli munkki San Isidro de Sevilan protestantismista, Calvinin ja Lutherin teoksista, vaikutteita saaneesta luostarista. Siellä hänestä tuli inkvisitiolaitoksen vainoama protestantismin kannattaja, koska hän levitti salaa Juan Pérez Pine- dan uuden testamentin käännöstä.

On merkittävää, että luostarin joutuessa inkvisitiolaitoksen kanssa eri linjalle, kaikki Espanjasta paenneet munkit suuntasivat poikkeuksetta matkansa Geneveen, maanpakolaisuuteen loppuiäkseen tuomittuina. Olihan Espanja ainoa maa Euroopassa, jolla oli harhaopin hävittämiseen omistettu kansallinen laitos. Joistakin häittatekijöistä johtuen Reina päätti muuttaa Frankfurtiin vuonna 1558, mutta ei ennen vanhan testamentin espanjankieleen kääntämisen aloittamista.

Casiodoro de Reina Espanjan ulkopuolella

Elisabeth I:n valtaistuimelle astuminen tammikuun 19 päivänä 1559 ei viehättänyt ainoastaan englantilaisia protestanttipakolaisia, vaan myös ulkomaisia. Lontoossa avautui uusia mahdollisuuksia kuningattaren suojeluksen alaisena, jonka arvonimenä oli "ylin kirkon päällikkö".

Näin Reinalle avautui tilaisuus hakea tukea koko Raamatun

espanjankieliselle käännösprojektille.

Tähän entinen munkki, köyhyydestään huolimatta, antautui heti Espanjasta pakenemisensa alusta lähtien. Sen työn hedelmänä, joka ei jäänyt ilman vastustusta muutamien vuosien ajaksi, syntyi espanjalainen reformoitu seurakunta Lontoossa. Se kasvoi siihen pisteeseen, että kokouksia oli kolme kertaa viikossa. Tämä suotuista tilanne ei jatkunut kovin kauan. Ensiksi Reina avioitui, joka sai aikaan kuningatar Elisabeth I:n suuttumuksen häntä kohtaan. Kuningatar vastusti pappien avioitumista. Toiseksi, Lontoon espanjalainen seurakunta sekä Reina itse, pohtivat muutoksen mahdollisuutta koskien Espanjan Lontoon suurlähettilästä Álvaro de la Cuadraa. Espanjan kuninkaan, Philip II:n, tarkoitus oli helposti arvioitavissa, sillä hän pyysi kirjeitse suurlähettilästä pitämään huolen siitä, että Reina lähtee Englannista. Niinpä syksyllä 1563 puhkesi vakava häväistysjuttu: Reinaa syyttivät espanjalaiset agentit moraalisisista pahennuksista, aina sodomiasta aviorikokseen saakka, lisäksi harhaopista. Lontoon piispa, Edmund Grindal, Reinan ystävä, ryhtyi järjestämään selontekoa, että tutkittaisiin uskontunnustusta yksityiskohtaisesti ja saatettaisiin asia nopeasti päätökseen.

Kohdattuaan nämä hyökkäykset, Reinan reaktio oli täysin odottamaton, hän lähti äkkiä Englannista ja vaimonsa valepukuisena merimiehenä. Hän tarvitsi rauhallista paikkaa Raamatun käännöstyön jatkamista varten jossakin Navarron kuningaskunnan linnassa. Mikään ei voisi pysäyttää hänen todellista missiotaan.

Totuus tulee kirkastetuksi

Hänen alkuperäinen suunnitelmansa oli kääntää vanha testamentti ja liittää se Juan Pérezin tekemään uuden testamentin käännökseen, joka oli julkaistu kahdeksan vuotta aikaisemmin. Lopulta, 12 vuoden kovan työn jälkeen, Reina sai käännöstyön päätökseen. Ystävänsä Pérez oli kuollut jättäen riittävät varat kahden käännöksen yhteisjulkaisua varten.

Reina ei kuitenkaan voinut käyttää Juan Pérezin kääntämää uutta testamenttia, koska Pariisissa painatuksessa olleet kappaleet oli takavarikoitu ja tuhottu. Hän oli pakotettu tekemään oman käännöksen uudesta testamentista. Tämä viivästytti Baselissa, Sveitsissä, tapahtuvaa painatusta. Hän päätti matkustaa sinne johtamaan jakelua, mutta hän sairastuikin vakavasti matkalla Baseliin.

Sitten saavuttuaan, hän hämmästykseseen havaitsi painajan, jolle hän oli antanut melkoisen etumaksun, tehneen vararikon.

Jumalan armosta, hänen ystävänsä tulivat avuksi. Viimein, syyskuun 28 päivänä 1569 loppuun saatettu projekti tuli selväksi. Siihen sisältyy

seuraavanlainen omistuskirjoitus: ”Jumalan kunniaksi ja Espanjan kirkon hyväksi.” Välittömästi neljä suurta laatikollista kastilian kielisiä Raamattuja varustettiin, jotka oli tarkoitus toimittaa Flanderin kautta Espanjaan.

Vaikka muita kääntäjiä voidaan mainita Reinaa edeltävinä, heidän työllään oli vähän merkitystä.

Ensimmäinen suurempi tuote oli Reinan Baselissa kääntämä ja painama koko Raamattu espanjaksi 2600 kappaleena. Se tunnettiin Karhun Raamattuna. Nimi juontuu ensimmäisestä painoksesta, jonka kannessa oli kuva takajaloillaan seisovasta karhusta. Puun runkoon turvautuen se yritti saada hunajaa puun latvassa olevasta mehiläispesästä. Tämän tarkoitus oli kuvailla Jumalan sanan sanomasta toivottua suloisuutta. Reinan käänös oli ensimmäinen koko Raamatun käänös espanjankielelle, joka perustui alkuperäisiin heprean- ja kreikankielisiin teksteihin. Se heijasti espanjankielisen kirjallisuuden niin sanotun kulta-ajan kirjallista kauneutta. Sen tarkasti vuonna 1602 maineikas espanjalainen uskonpuhdistaja Cipriano de Valera, joka julkaisi tarkistetun laitoksen Amsterdamissa, Alankomaissa, mainittuna vuonna. Se on syynä siihen, että tästä käänöksestä käytetään lisänimeä *Reina-Valera*, ja se on yhä tänä päivänä eräs laajimmin luetuista ja tutkituista Raamatuista.

Historioitsija Manuel de León kirjoitti ensimmäisestä käänöksestä: ”Karhuraamattu on suuren luokan virstanpylväs, ei ainoastaan siksi että se oli ensimmäinen espanjankielinen Raamattu, vaan koska se vakiinnutti 16. vuosisadalla maanpaossa olevien uskonpuhdistajien enemmistön kannattamaa kielen kaanonian”. Lisäksi sen julkaisupäivä ikuistettiin espanjankielisissä maissa, jotka viettävät Raamatun Kuukautta vuosittain syyskuussa.

Tänään Reina-Valera käänös on yhä elossa. Melkein kaikki suosituimmista Raamatun lukemisen sovelluksista sisältävät tämän käänöksen vaihtoehtoisena ilman sitoumusta ja vapaana. Tämä koskee Raamatun sovellusta, joka suo kahden espanjankielisen Raamatun vapaan käytön. Siihen kuuluu vuoden 1960 Reina-Valera sekä viimeisin käänös, joka epäilemättä on levinnein käänös erilaisilla forumeilla tarjotuista monista sovelluksista.

Casiodoro de Reinan elämä, kuten muiden totuuden puolustajien, oli taistelua ja vaaraa, alituista juoksemista paikasta toiseen. Mestarihan selitti sen olevan hänen opetuslastensa osana. Hänen kova työntekonsa, erityisesti Raamatun kääntäminen espanjaksi, oli siunaukseksi hänelle ja aikalaisilleen. Vielä tänä päivänä olemme kiitollisia kaikkien 16. vuosisadan uskonpuhdistajien kaikesta työstä ja uhrauksesta, johon he suostuivat, jopa henkensä uhalla. Niinpä meidän on mahdollista pitää käsissämme kirjoitettua

sanaa ja hunajan suloinen tuoksu.

Tämä uskon sankari, joka kuoli pakolaisuudessa Frankfurtissa vuonna 1594, oltuaan inkvisitio- laitoksen erottama, mutta aina muistettuna ja hyvällä muistettuna, muistuttaa meitä eräästä kallisarvoisesta opetuksesta: Mikään tie Jumalan sanaan ei avaudu ilman kärsimystä. Tämä on totta siitä, mitä meidän Jumalan kansana on kärsittävä Jumalan vihollisen käsissä, jos me todella tahdomme puolustaa raamatullisia periaatteita ja kertoa maailmalle pian palaavasta Vapahtajasta. Kuten ennen meitä eläneet, olemme todistamassa paavillisen vallan ja siviilivallan yhdistymisestä (USA), mutta tulee olemaan kosto uusia ”harhaoppisia” vastaan. Mutta Zwinglin, Lutherin ja Casiodoro de Rainan kanssa meillä on lupaus lopullisesta palkasta. ”Sillä me, jotka elämme olemme alati annetut kuolemaan Jeesuksen tähden, että Jeesuksen elämäkin tulisi kuolevaisessa lihassamme näkyviin.” 2 Kor. 4:11.

”Kautta vuosisatojen, nämä todistukset korostavat enemmän Jumalaa kuin ihmisiä tottelevien kestävyyttä; ja tänä päivänä on yhä niitä, jotka innoittavat muita pysymään lujina koetuksen hetkenä, puolustaessaan Jumalan sanan totuuksia, ja sitkeinä ja horjumatta uskossa ovat lunastavan armon muuttavan voiman eläviä todistajia.” – ST. 277. Siksi, Jumala ja koko taivas tarkkailevat ja auttavat meitä tänään olemaan uskonpuhdistajia, joita maailma tarvitsee kahtena kymmenentenä ensimmäisenä vuosisatana.

Jumala voi siunata ja rohkaista viimeisten päivien uskonpuhdistajia. Kaikkivaltias on auttava meitä seisomaan lujina totuuden korokkeella, että tahtoisimme palata siihen puhtauteen ja yksinkertaisuuteen, joka oli luonteenomaista alkuseurakunnalle, elää Jeesuksen uskoa kuolemaan kin asti – seisten lujana Vapahtajan tullessa.

Antakaamme Jumalalle kiitos hänen sanansa valosta, joka jatkaa paistaen sydämessämme tänään. Maranata – Kristus on tulossa. Olkaamme valmiina. Aamen!

*****

4 Lukeminen – Tiistai, Joulukuun 6, 2016

Anabaptistit – uskonpuhdistuksen toinen rintama

Larry Watts, USA

Oli vuosi 1517. Paljon tapahtui Euroopassa kuudennentoista vuosisadan alkupuolella. Kun olemme astumassa vuoteen 2017, elämme tasan puoli vuosituhatta noiden aikojen jälkeen. Tulevana vuonna muistetaan monin tavoin Martti Lutherin uhmakasta tekoa hänen naulatessaan Wittenbergin

kirkon oveen 95 teesiään katolisen kirkon käytäntöjä vastaan. Tämä kipinä sytytti tulen, joka roihusi koko Euroopassa puolitoista vuosisataa. Joissain paikoin katoliset surmasivat protestantteja, kun taas toisissa paikoin protestantit tappoivat katolisia. Uskomattoman karkeitä esimerkkejä olivat pyhän Bartolomeuksen päivän protestanttien massa murha Pariisissa Ranskassa 24. elokuuta 1572 ja pitkittynyt kolmekymmenvuotinen sota protestanttien ja katolisten välillä.

Näistä kummastakin, katolisista ja protestanteista, erillään (teologisesti puhuttuna) oli kristittyjen ryhmä, jota kutsuttiin anabaptisteiksi. Saksalainen termi on "Wiedertäufer" (uudelleen kastajat, ja kreikaksi ana tarkoittaa uudelleen). Erottavin vaatimus anabaptisteilla oli, että yksilön piti liittyä kirkkoon vapaasta tahdosta. Siihen kuului lapsikasteen hylkääminen, sen tavan, joka toimitettiin tuohon aikaan lähes jokaiselle vastasyntyneelle läntisessä Euroopassa.

Luonnollisena tuloksena "vapaan tahdon" seurakunnan jäsenyydelle on pasifismi (rauhanomaisuus). Kun miekka on voiman välikappale, kristityn ainoana miekkana tulee olla Hengen miekka. Sen lisäksi, että heitä kutsuttiin anabaptisteiksi, jotkut uskovista tässä ryhmässä tunnettiin omana aikanaan myös "radikaaleina uskonpuhdistajina", koska he eivät vielä olleet tulleet siihen tulokseen, että tarttuminen aseisiin on epäraamatullista ja ristiriidassa sen ymmärryksen kanssa, että pelastus tulee vapaaehtoisen valinnan tuloksena. Kun kaikki anabaptistit poikkesivat näistä tunnetuista uskonpuhdistuksen johtajista, Lutherista, Calvinista ja Zwinglistä kastekysymyksessä, he kuitenkin jakaantuivat kahtia sen suhteen, pitikö voimaan vastata voimalla. Johtajat, jotka päättivät tarttua miekkaan vastustajiaan kohtaan, saivat maksa sen kalliisti. Kaikki, jotka miekkaan tarttuivat, tuhoutuivat miekan kautta. Kertomus tästä ajatuksen muutoksesta on mielenkiintoinen, ja kerromme sen tässä. Näiden varhaisuskovien jäännös tunnetaan mennoniitteinä, heidän tunnetuimman johtajansa, hollantilaisen Menno Simonsin (1496-1561) mukaan. Kun Menno liittyi liikkeeseen sen oltua olemassa kaksitoista vuotta, hänestä tuli sen tunnetuin puolustaja, ja hän julisti voimallisimmin väkivallattomuutta.

Alku

Martti Luther, Johna Kalvin ja Huldryin Zwingli Sveitsistä uskoivat muiden uskonpuhdistajien tavoin lapsikasteeseen, jota kutsuttiin alkuperäiseksi perinteeksi kirkossa ja valtiossa. Kuitenkin jotkut Zwinglin reformoidun kirkon seuraajista saivat innoituksen hänen saarnansa kautta ja kyseenalaistivat sen, että lapsi saa jo syntymässään kirkon jäsenyyden (ja

lapsikasteen tuli pestä pois perisynti). He sanoivat, että tämä ei ollut sopusoinnussa Uuden Testamentin kristillisyyden kanssa. Raamattu esittää selvästi, että me pelastumme armosta, ja meidät vanhurskautetaan uskon kautta Jeesukseen Kristukseen. Jeesuksen löytämisen ja vastaanottamisen hedelmä näkyy katumuksena, uskon tunnustamisena Jeesukseen Kristukseen julkisesti ja eroamisena siveettömyydestä ja kaikesta pahasta. Pikkulapset eivät voi kokea kääntymystä eivätkä siksi olla kaste-ehdokkaita. Todellinen kääntymys nähdään ja koetaan hengen hedelmänä kristityn elämässä.

Rakkaus - jotain, mitä meillä ei ole, ennen kuin annamme sitä.

Ilo - todellinen ilo saavutetaan vain todellisen uhrauksen kautta.

Rauha - niin, sitä voidaan myydä, mutta ei milloinkaan ostaa.

Pitkämielisyys - se, millaisiksi ahkerat tulevat.

Ystävällisyys - nöyryyden kanssa ystävällisyys tulee anteeksiannon hengestä.

Hyvyys - todiste epäitsekästä, nöyrästä elämästä.

Uskollisuus - ihmisen tulisi huolella tarkata tätä hedelmää, jonka paholainen eniten haluaa varastaa.

Sävyisyys - jalon luonteen voimakas ominaisuus.

Itsensähillitseminen - puu, jossa kasvaa pyhien kärsivällisyys.

Ja niin eräässä kokouksessa Zurichissä 21. tammikuuta 1525 Conrad Grebel, Felix Manz ja Georg Blaurock kahdentoista muun kanssa kastoivat toinen toisensa Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Historioitsijat pitävät tätä kokousta sen liikkeen alkuna, josta myöhemmin tuli anabaptistit. Ne, jotka osallistuivat tähän toimintaan, ymmärsivät, että heistä tulisi lainsuojattomia kirkon ja yhteiskunnan edessä. Ja puhdistukset alkoivat miltei välittömästi.

Varhaisten anabaptistien levittäjä 1525-1550

Vähän tuon tammikuun 21. päivän kokouksen jälkeen Zwingli ilmaisi kirjeessä eräälle ystävälleen mielipiteen, että kiistely katolisen puolen kanssa oli lasten leikkiä verrattuna alkavaan jakaantumiseen uskonpuhdistajien keskuudessa. Niin protestantit kuin roomalaiskatolisetkin pitivät anabaptisteja vaarallisina ja taistelivat heitä vastaan alusta asti käyttäen maasta karkotusta, kidutusta, polttamista, hukutusta ja mestausta. Vain viidessä vuodessa, vuoteen 1530 mennessä suurin osa johtajista, jotka olivat mukana perustamisessa, oli surmattu, koska he kieltäytyivät luopumasta uskostaan. Rauhanomaiset haarat joutuvat usein pakenemaan puolueettomiin kaupunkeihin tai maihin. Se auttoi sanomaa leviämään, mutta oli samalla riskialtista, sillä äkkinäinen muutos liittoutumissuhteissa tai maahan tunkeutuminen voisi merkitä jälleen vainojen

alkua.

Toiset anabaptistien ryhmät olivat halukkaita kohtaamaan vainoajansa taistelussa, riippumatta, olivatko ne katolisia tai protestanttisia joukkoja. Mutta kaikkien niiden elämä, jotka sen tekivät, päättyi tappioon taistelutantereella. Kuuluisin ja viimeinen näistä väkivaltaisista anabaptistien selkkauksista oli Munsterin kapina vuonna 1535. Se ja muut samankaltaiset tapahtumat merkitsivät paljon anabaptistien kehityksessä väkivallattomaan suuntaan.

Menno Simons

Anabaptistiliikkeen varhaisina päivinä Menno Simons palveli katolisena pappina Alankomaissa. "Roomalaiskatolisen kasvatuksen saaneena ja papiksi vihittyä hän ei ollenkaan tuntenut Raamattua eikä halunnut sitä lukea, koska pelkäsi sen johtavan harhaoppisuuteen. Kun häntä alkoi ahdistaa epäily leivän ja viinin muuttumisesta Kristuksen ruumiiksi ja vereksi, hän piti sitä saatanan kiusauksena ja koetti vapautua siitä rukouksella ja tunnustuksella, mutta turhaan." ST. s. 233.

Kymmenen vuotta myöhemmin, kun anabaptistiliike alkoi, vuonna 1535 Mennon veli Pieter oli mukana anabaptistiryhmässä, joka surmattiin lähellä Bolswardia, kun he yrittivät hävittää katolista luostaria, joka tunnettiin Oldekloosterina.

Veljensä Pieterin kuoleman jälkeen Menno joutui hengelliseen ja henkiseen kriisiin. Hän kertoi, että oli "rukoillut Jumalaa huokauksin ja kyynelin, että Hän antaisi minulle, surevalle syntiselle, armonsa lahjan, loisi minuun uuden puhtaan sydämen ja armollisesti antaisi kalliin verensä ansioiden kautta anteeksi minun epäpuhtaan vaellukseni ja ansaitsemattoman elämän." Menno Simons, Renunciation of the church of Rome.

Käännekohta

Mennon varhaisemmasta elämästä tiedetään vain vähän, paitsi, että hän syntyi Pingiumissa Hollannissa. Siellä hänet asetettiin hiljattain perustetun seurakunnan papiksi 28 vuoden ikäisenä maaliskuussa 1524. Seitsemän vuotta myöhemmin 1531 hän tuli papiksi kotikylässään Witmarsumissa. Tuohon aikaan anti-sakramentaalinen liike kasvoi Hollannissa, luultavasti Lutherin, Zwinglin ja muiden kirjoituksista johtuen. Ei ole siksi yllättävää, että hän alkoi kyseenalaistaa ajatusta, että Kristus olisi ollut ehtoollisleivässä ja -viinissä. Kuten jo mainittiin, hän aluksi kieltäytyi edes lukemasta Raamattua, peläten seuraavansa "harhaoppisten" uskonpuhdistajien jalanjalkia; mutta voittaen tämän pelon hän alkoi tutkia sitä. Sieltä hän löysi vastaukset kysymyksiinsä; ja kuten hän oli epäillytkin, hän huomasi olevansa samaa

mieltä uskonpuhdistajien kanssa siitä, että Raamatun tuli olla korkein auktoriteetti uskovan elämässä. Vuonna 1528 hänen tiedettiin olleen evankelisen seurakunnan pappi. Seuraavat seitsemän vuotta, vuoteen 1535, hän oli katolisen kirkon jäsen, mutta sitten tapahtui kaksi asiaa, jotka saivat hänet miettimään hänen saavuttamaansa asemaa elämässä. Ensimmäinen oli jo mainittu hänen veljensä kuolema. Sitten "hän näki, kuinka naapurikylässä mestattiin mies sen tähden, että tämä oli antanut kastaa itsensä. Tämä johti hänet tutkimaan, mitä Raamattu opettaa lapsikasteesta. Sieltä hän ei löytänyt sille mitään tukea, vaan näki, että kaikissa kohdissa esitetään parannus ja usko kasteen saamisen ehtoina." ST. s. 238.

Nämä ja muut tapahtumat saivat hänet miettimään uudelleen katolista uskoa, mutta hän oli haluton jättämään katolista kirkkoa. Myöhemmin hän kirjoitti kokemuksistaan näillä sanoilla: "Minä näin, että nämä innokkaat lapset, joskin erheessä, antoivat halukkaasti henkensä ja omaisuutensa oppinsa ja uskonsa tähden. ... Mutta minä jatkoin mukavaa elämääni ja tunsin inhoa halutessani elää mukavasti ja paeta Kristuksen ristiä. Pohtiessani näitä asioita, omatuntoni vaivasi minua niin, etten voinut enää kestää sitä. ... Jos en pelkoni tähden laske perustaa totuudelle ja johda laumaa, joka tekisi iloisesti velvollisuutensa, jos vaan tietäisi sen, todellisen paimenen, Kristuksen, luokse, kuinka heidän vuodatettu verensä nousisi minua vastaan Kaikkivaltiaan tuomiolla ja lausuisi tuomion minun kurjalle sielulleni!"

Hänen oivaltaessaan sielunsa todellisen tilan, se johti tunteikkaaseen, kyyneltensekaiseen huutoon Jumalan puoleen anteeksiannon puolesta. Yhdeksän kuukautta myöhemmin hän itse asiassa saarnasi anabaptistien oppia katoliselta saarnastuoliltaan. Muutamaa kuukautta myöhemmin, neljänkymmenen vuoden ikäisenä, Simons jättäytyi pois Rooman yhteydestä sellaisten seuraan, jotka hänen tavoin olivat suuresti vaikuttuneita Lutherin kirjoituksista.

Haastavia aikoja

Se oli haastavaa aikaa Mennolle, niin kuin myös uskonpuhdistukselle Euroopassa. Rakkautensa kautta totuuteen, vasta löytämänsä Raamatun ymmärryksen kautta ja oman henkilökohtaisen kokemuksensa kautta hänestä tuli pian väkivallattoman anabaptistiliikkeen johtava ääni. Hän uskoi, että Jumala oli kutsunut hänet tuomaan järjestystä noina sekasorron aikoina. Tehtyään rauhan Herransa kanssa, hän piileskeli vuoden löytääkseen uuden kutsumuksensa suunnan. Tuona aikana hän kirjoitti teoksia, jotka ovat kuin kaiku hänen omasta kokemuksestaan: "Hengellinen ylösnousemus", "Uudestisyntyminen" ja "Keskittyminen 23. Psalmiin". Vuoden 1535 lopulla tai

vuoden 1536 alkupuolella hän sai uskovien kasteen, ja Obbe Philips, liikkeen perustaja, vihki hänet tehtävään. Pian hän meni naimisiin ja tuli esiin yksinäisyydestään, ja hänellä oli luja luottamus Jumalaan ja Hengen miekkaan käydäkseen innolla taisteluun kolmella rintamalla: epäraamatullista katolista perinnettä vastaan, pakotettua uskonpuhdistususkontoa vastaan ja väkivaltaisia anabaptistien fanaatikkoja vastaan. Anabaptistien ja muiden protestanttien uskonpuhdistajien välillä ei ollut rakkautta, puhumattakaan katolisista. Luther ja Calvin kutsuivat heitä fanaatikoiksi, ajattelemattomiksi, tyhmyreiksi ja yhtä pahoiksi kuin paavinvallan kannattajat.

Hänen loppuelämänsä ajan maallinen miekka seurasi häntä. Hän oli merkitty mies, ja ne, joiden oli havaittu antavan hänelle suojaa, mestattiin. Yksi näistä ensimmäisistä anabaptisti uskovista oli Taard Renicx of Leeuwarden. Vuonna 1539 hän antoi henkensä annettuaan Mennolle paikan nukkua yhdeksi yöksi. Vuonna 1542 Kaarle V tarjosi 100 goldenin palkkion (n. 28,000 dollaria tämän päivän rahassa) Mennon pidätyksestä.

"Sekä Saksassa että Alankomaissa oli alkanut esiintyä eräänlaisia intoilijoita, jotka julistivat luonnottomia ja kapinallisia oppeja, loukkaisivat järjestystä ja säädyllisyyttä sekä alkoivat harjoittaa väkivaltaisuutta ja valmistella kapinaa. Menno näki, mihin kauheisiin seurauksiin nämä liikkeet välttämättömästi johtaisivat, ja vastusti pontevasti kiihkoilijain vääriä oppeja ja hurjia suunnitelmia. Mutta oli myös useita, jotka jouduttuaan harhaan kiihkoilijain vaikutuksesta, hylkäsivät näiden turmiolliset opit; ja lisäksi oli useita valdolaisten työn kautta kääntyneiden kristittyjen jälkeläisiä. Näiden luokkien keskuudessa Menno työskenteli suurella innolla ja menestyksellä.

Kaksikymmentäviisi vuotta hän oli vaimonsa ja lastensa kanssa matkoilla, kokien suuria vaikeuksia ja kärsien puutetta, olipa usein hengenvaarassakin. Hän matkusteli Alankomaissa ja Pohjois-Saksassa, työskennellen pääasiallisesti alempien kansanluokkien keskuudessa, ja sai aikaan laajalle ulottuvan vaikutuksen. Hänellä ei ollut korkeaa opillista sivistystä, mutta hän oli kaunopuheinen, ehdottoman rehellinen, nöyrä, ystävällinen, hurskaudessaan vilpittömä ja vakava, sekä noudatti omassa elämässään niitä ohjeita, joita hän antoi kuulijoilleen, ja voitti sen tähden kansan luottamuksen. Hänen kannattajansa, jotka elivät hajotettuina ja sorrettiina, joutuivat paljon kärsimään siitä, että heitä sekoitettiin Munzerin kiihkoileviin seuraajiin. Kuitenkin hänen työnsä kautta kääntyi suuri joukko ihmisiä." ST. s. 233, 234.

Yhteinen usko

Kun me saatamme jättää tämän miehen vähälle huomiolle ja kiinnittää enemmän huomiota sellaisiin kuin Luther ja Calvin, Menno Simons oli

lähempänä sitä, mitä adventistien uskonpuhdistajat ovat nykyään kuin monet, jotka ovat paremmin tunnettuja. Me seisomme kuitenkin kolmen vastustajan edessä: lohikäärmeen, pedon ja väärän profeetan. Ja sitä elämää, jota hän eli, ovat eläneet ja kärsineet myös monet esi-isämme uskossa. Hän oli esimerkki siitä, mitä jäännös tulee kohtaamaan aikojen lopulla. Hän muistuttaa meitä, että jos "Pään täytyi kärsiä sellaista kidutusta, ahdistusta, kurjuutta ja tuskaa, kuinka Hänen palvelijansa, lapset ja jäsenet odottavat rauhaa ja vapautta osakseen?"

Kuten Menno, mekin pyrimme ottamaan Raamatun ensisijaisesti sen suorassa ja kirjaimellisessa merkityksessä, ellei se ole selkeästi vertauskuvallinen tai profeettallinen. Samaan aikaan meidän tulee varoa, ettemme ole opillisesti niin kirjaimellisia tulkinnassamme, että meistä tulee lain orjia, niin kuin hän joskus oli. Samoin mekin puolustamme oppia Kristuksen jumaluudesta ja Pyhän Hengen persoonasta. Hänen tavoin mekään emme käytä termiä kolminaisuus, koska sitä ei löydy Raamatusta. Kuten Menno, mekin opetamme eroa valtionkirkosta ja uskomme, että "meidän on kiellettyä taistella aseina... Se paljastaa, oletko kastettu miekkaan vai ristiin."

Kuten Menno Simons uskoi, mekin ymmärrämme, että evankeliumi on vapautuksen sanoma ihmisten perinnäissäännöistä. Monissa hänen kirjoituksistaan (joita on säilynyt yli 40), on raamatullisen periaatteen mukainen aloitus: "Sillä muuta perustusta ei kukaan voi panna, kuin mikä pantu on, ja se on Jeesus Kristus." 1. Kor. 3:11. Huolimatta siitä, että häntä metsästettiin ja hänen päästään oli luvattu palkkio hyvin pitkään, hän kuoli luonnollisen kuoleman 66 vuoden iässä vuonna 1561, 25 vuotta ja yksi päivä sen jälkeen, kun hän jätti katolisen uskon - siinä on todiste, että Jumala pitää huolen omistaan.

Hänen äänensä on kaikunut yli 500 vuoden ajan. Sata vuotta Mennon jälkeen Roger Williams (n. 1603 - n. 1683) toi kuuluville samanlaisia ajatuksia, jotka loivat perustan itsenäisyysjulistukselle (1776), Yhdysvaltojen perustuslaille (1787) ja Abraham Lincolnin vapauden julistukselle (1863).

Lainauksia Menno Simonsilta

"Todellinen evankelinen usko ei voi olla horrostilassa. Se vaatii alastomat, ruokkii nälkäiset, lohduttaa surevia, huolehtii puutteenalaisista, se palvelee niitä, jotka aiheuttavat sille vahinkoa, sitoo haavoittuneet, se on tullut kaikeksi kaikille ihmisille."

"Uudestisyntyneet eivät mene sotaan eivätkä osallistu selkkauksiin. He ovat rauhan lapsia, jotka ovat takoneet miekkansa auroiksi ja keihäänsä vantaiksi, eivätkä he sodasta mitään tiedä... Meidän aseemme eivät ole aseita, joilla

tuhotaan kaupunkeja ja maita, murretaan muureja ja portteja ja vuodatetaan ihmisverta kuin virtoja. Vaan ne ovat aseita, joilla tuhotaan paholaisen hengellinen valtakunta... Kristus on meidän linnoituksemme, vaietkoot meidän puolustusaseemme; Jumalan sana on meidän miekkamme... Rautaiset ja metalliset keihäät jätämme niille, joille ihmisveri ja sianveri ovat samanarvoisia."

Meitä, jotka aiemmin emme olleet kansa emmekä tienneet rauhasta mitään, kutsutaan olemaan rauhan seurakunta. Todelliset kristityt eivät tunne kostonhalua. He ovat rauhan lapsia. Heidän sydämensä tulvii rauhaa. Heidän suunsa puhuu rauhaa ja he vaeltavat rauhan teitä."

Jos kenestäkään voidaan sanoa näin, niin Menno Simonsista: "Ja minä kuulin äänen taivaasta sanovan: 'Kirjoita: Autuaat ovat ne kuolleet, jotka Herrassa kuolevat tästedes. Totisesti sanoo Henki - he saavat levätä vaivoistansa, sillä heidän tekonsa seuraavat heitä.'" Ilm. 14:13 Olkoon tämän uskonpuhdistajan toivo meidänkin toivomme, joka on ilmaistu sanoissa: "En etsi ja toivo sydämeistäni mitään muuta (Hän, joka tietää kaikki asiat, tietää tämän), kuin, että tämä kallisarvoinen nimi, jumalallinen tahto ja meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen ylistys tunnetaisiin kaikkialla maailmassa."

Auttakoon Jumala meitä saamaan tämän uskonpuhdistajien hengen. "Kilvoittele hyvä uskon kilvoitus, tartu kiinni iankaikkiseen elämään" ja kilvoitelkaa "sen uskon puolesta, joka kerta kaikkiaan on pyhille annettu." 1. Tim. 6:12, Juuda 3. Loistakoon teidän valonne; tästä päivästä eteenpäin, omistakaa aikanne ja parhaat lahjanne Jumalan työn edistämiseksi. Maranata! Aamen.

*****

5 Lukeminen – Keskiviikko, Joulukuun 7, 2016

John Knox ja uskonpuhdistus Skotlannissa

Pablo Hunger, Itävalta/USA

Turvapaikka ensimmäisen vuosisadan kristityille

Skotlanti oli yksi ensimmäisistä turvapaikoista ensimmäisen vuosisadan vilpittömille Kristityille. Pakanakeisareiden jatkama vaino sai monet etsimään turvapaikkaa kaukomailta. Monet heistä pakenivat Englantiin; ja vainojen ulottuessa sinne, he jatkoivat pakenemalla kauemmas Skotlantiin ja Irlantiin.

Yksi ensimmäisistä Euroopassa vaikuttamaan alkaneista uskonpuhdistajista oli Colomba. Hän syntyi Irlannissa vuonna 521, mutta myöhemmin hän matkusti Skotlannin saarelle, Ionaan, tultuaan karkotetuksi vakaudestaan jakaa käsin kopioimiaan Raamatun kirjoituksia. Ionassa hän perusti yhden ensimmäisistä kristityistä lähetyskouluista. Colomban tekemä työ levitti valoa

niin Skotlannissa kuin ympäröivilläkin alueilla, eikä vain hänen saarnaamisensa kautta, vaan myös hänen kahdentoista opetuslapsensa ja monen lähetyuskoulusta valmistuneen oppilaan kautta.

"Useita vuosisatoja sen jälkeen, kun Englannin seurakunnat tunnustivat Rooman ylivallan, Skotlannin seurakunnat säilyttivät vapautensa. Mutta kahdennellatoista vuosisadalla sielläkin pääsi valtaan katolinen kirkko, eikä sen valta missään maassa ollut suurempi. Missään ei myöskään pimeys ollut synkempi. Pimeyden läpi tunkeutui kuitenkin päivän tuloa lupaavia valonsäteitä. Lollardit, jotka tulivat Englannista Raamattu ja Wycliffin opit mukanaan, tekivät paljon evankeliumin tiedon säilyttämiseksi, ja joka vuosisadalla oli todistajansa ja marttyyrinsa." -Suuri taistelu, s. 242.

George Wishart ja Patrick Hamilton olivat kaksi aatelista, joilla oli yhteyttä uskonpuhdistajien kirjoituksiin, ja he päättivät nostaa äänensä Rooman vääriä oppeja vastaan, erityisesti Marian palvontaa. Vaikka rovio hiljensi heidät, heidän sanomansa herätti Skotlannin. John Knox tulisi nousemaan ja jatkamaan uskonpuhdistusta ja harjoittamaan vaikutusvaltaa, joka ulottuisi kaikkialle Eurooppaan.

Saarnaaja Skotlannista

John Knox syntyi vuoden 1513 tienoilla Haddingtonissa, pienessä kylässä Edinburgista etelään Skotlannissa. Nöyrät aloitukset loivat yhteyden suureen väestöön, ja hänen korkea koulutuksensa auttoi häntä tavoittamaan yhteiskunnan yläluokan. Hän menetti vanhempansa ollessaan vasta lapsi.

Knox opiskeli latinaa koulussa Haddingtonissa. Vuonna 1529, hän aloitti teologian opintonsa Pyhän Andrew'n yliopistossa. Hänet asetettiin papin virkaan vuonna 1536, mutta hän ei työllistynyt koska Skotlannissa oli jo valmiiksi liikaa pappeja.

Vuonna 1540 Skotlannin esivalta hylkäsi protestanttisen uskon ja alkoi vainota saarnaajia. George Wishart ei pelännyt koettelemuksen aikaa, vaan matkusti kylästä kylään julistaen Raamatun totuuksia. Wishartin sanoman innoittamana Knox päätti palvella häntä henkivartijana kahdella miekalla aseistautuneena puolustaakseen saarnaajaa uskovien kohtaamia uhkia vastaan. Viisi viikkoa hän seurasi Wishartia hänen saarnatyönsä mukana, kunnes esivalta päätti hiljentää aatelisten äänen laittamalla hänet vankilaan. Knox oli päättäväinen liittymään hänen seuraansa tukeakseen häntä, mutta Wishart suostutteli hänet palaamaan kotiin, sanoen: "ei, palaa lastesi luokse, ja Jumala sinua siunatkoon. Yksi riittää uhraukseksi." "John Knox", s.43. Knox palasi opettamaan aateliston lapsia.

Yksi aatelistista, Henry Balnaves, oli vaikuttanut uskonpuhdistajan

lahjoista, ja kutsui saarnamies John Roughin kanssa Knoxin tulemaan Pyhän Andrewin linnan seurakunnan pastoriksi ja kappalaiseksi. Knox hylkäsi pyynnön, sanoen ettei heillä ollut valtaa tehdä sellaista kutsua, ja palasi huoneeseensa silmät kyynelissä. Muutaman viikon päästä hän osallistui Jumalan palvelukseen, jonka esittelijä puolusti Rooman kirkkoa Kristuksen morsiamena. Knox ei voinut vaieta, vaan väitti Rooman kirkon olevan portto eikä Kristuksen morsian. Seurakunta pyysi, että hänen julistustaan pohdittaisiin tulevana sunnuntaina. Joten seitsemän päivää myöhemmin hän esitti Danielin kirjan seitsemättä lukua, verraten paavinvaltaa antikristukseen. Tämä profeettallinen tulkinta periytyi myöhemmin adventismiin. Knox tunnusti Raamatun ainoana auktoriteettina, jolle opi tuli perustaa, ja vahvisti uskon kautta vanhurskauttamisen tärkeyden. Nämä piirteet pysyivät luonteenomaisina hänen sanomassaan hänen lopun ikänsä. Päiviä myöhemmin hän esitti myös teesin messua, kiirastulta ja kuolleitten puolesta rukoilemista vastaan.

Näin alkoi John Knoxin julkinen ura. Hänestä tuli eräs protestanttisen aikakauden vaikutusvaltaisimmista saarnaajista.

Orjasta kappalaiseksi, joka toimi kuninkaan palveluksessa.

Kuusitoista aatelista, jotka olivat marttyyri Wishartin seuraajia, raivostuneina kardinaali David Beatonille saarnaajan tappamisesta, tappoivat kardinaalin hänen asunnossaan kaksi kuukautta myöhemmin, ja siirtyivät Pyhän Andrew'n linnaan. Se oli protestanttinen keskus, johon Knox muutti vuotta myöhemmin.

Tämän kapinan vuoksi katolinen sijaiskuningatar Guisen Maria päätti kysyä Ranksan kuninkaan, Henrik toisen apua, joka lähetti laivaston ja hyökkäsi Pyhän Andrew'n linnaan. 31.6.1547, linnakkeen uskonpuhdistajat antautuivat Ranksan laivastolle ja heidät vangittiin. John Knox oli heidän joukossaan, ja hän oli nyt kahlehdittuna kaleerissa vailla tilaa liikkua tai vaihtaa asentoa. Muiden sotavankien ja erinäisistä rikkeistä tuomittujen kanssa Knox pakotettiin soutamaan. Vieressä oli koko ajan esimies valmiina ruoskimaan orjia, jotka eivät totelleet käskyjä tässä raskaassa työssä.

Kaleerissa orjat pakotettiin osallistumaan Jumalan palvelukseen ja osoittamaan kunnioitusta neitsyelle kidutuksen uhalla. Knox kieltäytyi. Kun kuva työnnettiin hänen kasvoilleen suudeltavaksi, hän otti kuvan ja heitti sen mereen, sanoen, "Pelastakoon nainen nyt itsensä: hän on tarpeeksi kevyt; annetaan hänen oppia uimaan." (Trumpet of God, s. 57).

Muutaman kuukauden kuluttua ja kohdattuaan kaleerien karun talven, Knoxin terveydentila alkoi pian heikentyä. Sairaudestaan huolimatta hän

lohdutti tovereitaan kärsimyksen keskellä, itsevarmana siitä, että heidät vapautettaisiin ja he jatkaisivat Raamatun totuuden julistamista. Kului yhdeksäntoista kuukautta kovaa kärsimystä, kidutusta ja tuskaa kunnes hänet viimein vapautettiin Helmikuussa 1549, mahdollisesti protestanttisen puoleisen Englannin kuninkaan, Edward kuudennen pyynnöstä.

7.4.1549, Knox kutsuttiin saarnaajaksi Berwickin kylään, Englannin kirkon alaisena. Vuoden 1550 lopulla hänet siirrettiin saarnaajaksi Pyhän Nikolauksen kirkkoon Newcastleen; ja vuonna 1551 hänet nimitettiin kuninkaan kappalaiseksi viiden muun ohella, hänen saadessaan tilaisuuden saarnata kuninkaallisten kuullen.

Tänä aikana hän joutui kohtaamaan ehtoollisen vastaanottamisen polvillaan kuten myös uskomuksen, että Kristuksen todellinen ruumis osallistuisi sakramenttiin.

Knox tapasi Elisabet Bowesin, hyvin aktiivisen protestanttisen uskovaisen ja Raamatun opiskelijan, jota hän tuli pitämään henkisenä opettajanaan. Hän tapasi myös Margery Bowesin, yhden Elisabetin tyttäristä, jota hän kosi vuonna 1553 ja meni avioon pian sen jälkeen.

Vuotta myöhemmin hän oli Genevessä, Sveitsissä, paettuaan Englannista kun Maria Tudor tuli valtaan ja asetti katolilaisuuden Englannin valtionuskonnoksi. Knox julkaisi lentolehtisen, jossa hän hyökkäsi kuningatarta vastaan hänen katolilaisuutensa tähden, ja piispoja vastaan, jotka vaikuttivat Marian valtaistuimelle nousemiseen, ja Rooman keisaria, Kaarle viidettä, vastaan, kutsuen häntä "ei yhtään vähäisemmäksi Kristuksen vastustajaksi kuin keisari Nero oli ollut." -The Thundering Scot, s. 70.

Saarnaaminen Frankfurtsissa

Pian Sveitsiin saavuttuaan Knox sai kirjeen, jossa hänet kutsuttiin papiksi Englannista karkotettujen seurakuntaan Frankfurtiin, Saksaan. Hän hyväksyi pyynnön. Uusi ongelma ilmeni Frankfurtissa: Uskonnollisen palveluksen liturgia. Mielipiteet jakautuivat uusien pakolaisten saapuessa. Jotkut tukivat uutta liturgista järjestelmää, jota Knox edusti, ja toiset tiukkaa katolisen kirkon liturgiakirjan seuraamista. Kalvinin neuvosta, Knox saavutti sopimuksen; mutta kun pakolaisia tuli vielä lisää, paineet kasvoivat mittasuhteisiin, joissa vastustajat kirjasivat syytteen Frankfurtin viranomaisille, ja häntä pyydettiin lähtemään. Seurauksena Knox palasi Geneveen, Sveitsiin.

Uusi yritys Skotlannissa

Huolimatta Rooman ylivallassa Skotlannissa, jotkut aateliset tekivät päätöksen perustaa Jumalan sanan heidän seurakuntiansa pohjaksi, hylkäsivät katolilaisuuden, ja tekivät protestanttisuudesta maan valtionuskonnon. Jotkut

heistä kutsuivat Knoxin palaamaan Skotlantiin innoittamaan protestanttista liikettä. Valmisteltujen kutsujen jälkeen, Knox päätti palata Skotlantiin. Yhdeksän kuukauden ajan hän omistautui innokkaasti uskonpuhdistuksen oppien ja uuden liturgian saarnaamiseen eri seurakunnissa Skotlannissa.

Hänen palaamisensa Skotlantiin ja hänen uudistunut suosionsa hälytti katoliset piispat, jotka kutsuivat hänet paikalle Edinburgiin 15. toukokuuta 1556, pitäen häntä uhkana kirkon esivallalle. Knoxin seurassa kokoukseen tuli monta vaikutusvaltaista aatelista, ja piispat päättivät perua lainopilliset toimitukset. Knox oli nyt vapaa saarnaamaan Protestanttista periaatetta avoimesti.

Tehtävä Genevessä

Yhtäkkiä Knox päätti palata Sveitsiin, ja saapui Geneveen 13. syyskuuta 1556 vaimonsa Margery Bowesin ja anoppinsa Elisabet Bowesin kanssa. Nämä olivat Knoxin onnellisimmat vuodet, huolimatta raskaasta työstä Geneven englantilaisessa seurakunnassa, joka kokoontui Eglise de Notre Dame la Neuveassa (New Church of our lady), joka nykyään tunnetaan Calvinin auditoriona. Hänen kaksi poikaansa, Nathaniel ja Elesar syntyivät Genevessä.

Knox suositteli Geneveä kaikille ystävilleen Englannissa parhaaksi turvapaikaksi protestanteille. Eräässä kirjeessään hän kirjoitti: "Minä en pelkää enkä häpeä sanoa, [Geneve] on täydellisin Kristuksen koulu joka on maan päällä ollut apostolien päivien jälkeen. Muissakin paikoissa olen nähnyt Kristusta tosissaan saarnattavan; mutta näin vilpittömästi puhdistettua tapaa ja uskontoa en ole vielä nähnyt missään muualla...." -Reid, s. 132.

Vuonna 1558 hän kirjoitti Genevessä yhden kuuluisimmista lehtisistään nimeltä "Pasuunan ensimmäinen ääni naisten hirviömaista valtaa vastaan." Knox viittasi Englannin Katoliseen kuningattareen Maria ensimmäiseen ja Skotlannin katoliseen kuningattareen Guisen Mariaan, jotka vainosivat protestantteja, ja sanoi, että heidät tulisi poistaa virastaan. Tämä paperi julkaistiin nimettömänä ja ilman neuvonpitoa Calvinin kanssa. Se kiellettiin virallisesti Englannissa, ja Kalvin tuomitsi sen Genevessä. Knox itse tiedosti tämän lehtisen viimeistelevän hänen ajautumisen erilleen ystävistään Englannissa. Elisabet Tudor, joka tuli valtaan muutaman kuukauden kuluttua, oli syvästi loukkaantunut lehtisestä, eikä ikinä antanut Knoxille anteeksi.

Tilaisuus protestanttiselle uskonpuhdistukselle Skotlannissa

Protestanttisten puolella olevan Elisabet Tudorin tultua valtaan Englannissa, englantilaiset pakolaiset Genevessä päättivät palata takaisin kotimaahansa. Knox päätti palata Skotlantiin. Ennen hänen lähtöään, Geneven

virkavalta antoi hänelle kunniamaininnan hänen protestanttisesta panoksestaan.

Skotlannissa tilanne oli kiristynyt sijaiskuningatar Guisen Marian ja protestanttisen kansannousun välillä. Muutaman päivän kuluttua saapumisestaan Skotlantiin Knox piti kaunopuheisen saarnan Perthin kaupungissa katolilaista epäjumalanpalvontaa vastaan. Heti hänen lopetettuaan nousi mellakka katolista kirkkoa vastaan, joka johti kuvien, alttarien ja temppelien tuhoamiseen; ja Perthin kaupunki linnoitettiin. Guisen Maria vastasi lähettämällä paikalliset sotajoukot piirittämään kaupunkia. Protestanttiset sotilaalliset joukot neuvottelivat viimein sopimuksen välttääkseen sodan ranskalaisten joukkojen kanssa, jotka olivat liittoutuneina Guisen Marian kanssa. Mutta kun kaupunki antautui, kuningatar täytti sen Ranskan rahoittamilla skotlantilaisilla joukoilla. Jotkut aateliset, jotka olivat tukeneet sopimusta protestanttien ja Guisen Marian tukijoiden välillä, tunsivat itsensä petetyiksi, joten he vaihtoivat puolta ja alkoivat tukea protestanttista uskonpuhdistusta,

Perthissä olevien ongelmien takia Knox meni Pyhän Andrew'n kirkkoon, missä hän jälleen saarnasi tulisen saarnan, jolla oli samat seuraukset kuin Perthissä – kansannousu, jota seurasi katolisen kirkon omaisuuden tuhoaminen. Protestanttiset sotilaalliset joukot aseistautuivat ja ottivat hallintaansa useita kaupunkeja Skotlannissa Knoxin saarnaamisen siivittämänä. Protestanttiset aateliset ottivat Edinburgin, Skotlannin pääkaupungin, jälleen hallintaansa sotilallisten joukkojen avulla. 25. kesäkuuta 1559 allekirjoitettiin Leithin sopimus, jonka jälkeen seurakunnan herroiksi kutsutut protestanttiset aateliset perääntyivät Edinburgista, ja Guisen Maria lupasi omantunnonvapauden.

Mutta sijaishallitsijalla oli muita suunnitelmia. Hän pyysi ranskalaisten joukkojen tukea. Niiden saavuttua Leithin satamaan, protestantit ottivat takaisin hallintaansa Edinburgin ja riisuiivat Guisen Marian muodollisesti sijaishallitsijan virasta. Jotkut aateliset onnistuivat vakuuttamaan Englannin lähettämään sotilaita avustamaan protestanttisia sotilaallisia joukkoja.

Guisen Marian yllättävä kuolema 10. toikokuuta 1560 teki tietä rauhanomaiselle ratkaisulle. Edinburgin sopimus allekirjoitettiin 6. kesäkuuta samana vuonna, ja se velvoitti Ranskan laivaston ja Englannin vetäytymään Skotlannista, mikä vahvisti protestanttien asemaa. Knox piti Kesäkuun 19. päivänä kiitosjumalanpalveluksen kansallisella tasolla Pyhän Gillesin kappelissa Edinburghissa.

Ensimmäinen elokuuta 1560 alkaen parlamentti kokoontui antamaan uuden suunnan Skotlannin valtionuskonnolle. Toisten pappien avustamana Knox

laati uuden uskontunnustuksen, joka oli parlamentin hyväksymä ja joka muodollisesti aloitti protestanttisen uskonpuhdistuksen. Seuraavia asioita uudistettiin:

- Paavin lainvaltaisuus Skotlannissa kumottiin.
- Kaikki protestanttisuuden vastaiset opit ja toimitukset tuomittiin.
- Marian palvonta kiellettiin.
- Latinankielinen Jumalanpalvelus kiellettiin.
- Katolisista juhlapäivistä luovuttiin.
- Kuolleitten puolesta rukoileminen kiellettiin.
- Usko kiirastuleen tuomittiin.
- Ristiinnaulitunkuvat kiellettiin.
- Messut kiellettiin.
- Ehtoollisleivän vahvistettiin olevan vain symboli, vastoin oppia ehtoollisleivän muuttumisesta.
- Esivalta sai käyttää Jumalan ja kymmenen käskyn tunnustamista korkeimpana arvovaltana.

Parlamentti myös laittoi Knoxin laatimaan muiden pappien kanssa Skotlannin reformoidun kirkon uuden järjestyksen ja "kurinpito kirjan." Uusi jumalanpalvelusjärjestelmä siirsi painopisteen papeista kaikkien uskovien toveruuteen, Raamatun tutkimiseen, saarnoihin, rukoiluun, Psalmien lukemiseen ja kuorolauluun.

Uusia vaikeuksia

Joulukuussa 1560 Knox sai vakavan takaiskun hänen vaimonsa Margeryn kuoltua, jättäen kaksi ja kolme vuotiaat pikkulapset hänen hoidettavakseen.

Pian jälkeinpäin kesäkuun 19. 1561 kanuunoitten ääni kuultiin Leithin satamassa, ilmoittaen nuoren Kuningatar Marian saapumisesta. Hän oli kuolleen Guisen Marian tytär, joka oli ollut maanpaossa Ranskassa. Julistettiin ettei uskonnollisiin asioihin tulisi muutosta, ja ettei mikään häiritsisi hänen katolisia palvelijoitaan. Useat aateliset, jotka olivat kiinnostuneita politiikasta, päättivät antaa tukensa uudelle kuningattarelle, mutta John Knox ei, vaan hän korotti äänensä saarnaten kuningattaren katolista asemaa vastaan.

Kuningatar Maria kutsui Knoxin paikalle kaksi viikkoa saapumisestaan Skotlantiin ja syytti häntä kapinasta ja kuningattaren arvovaltaa vastaan kirjoittamisesta.

"Jouduttuaan Skotlannin kuningattaren eteen, jonka läsnäolo oli jäädyttänyt monen protestanttien johtajan innon, John Knox todisti rohkeasti totuudesta. Häntä ei voitu voittaa imartelulla, eikä hän pelännyt uhkauksia.

Kuningatar syytti häntä kerettiläisyydestä. Hän selitti Knoxin opettaneen kansaa vastaanottamaan valtion kieltämän uskonnon ja siten rikkoneen Jumalan käskyn, joka vaatii alamaisilta kuuliaisuutta esivaltaa kohtaan....

"»Teidän tulee uskoa Jumalaa, joka puhuu selvästi sanassaan», uskonpuhdistaja vastasi, »ja sanan opetuksia pitemmälle Teidän ei tarvitse uskoa minua eikä heitä. Jumalan sana on selvä itsessään; ja jos jokin paikka näyttää hämärältä, niin Pyhä Henki, joka ei koskaan ole ristiriidassa itsensä kanssa, selittää sen tarkemmin toisissa paikoissa. Sen tähden Jumalan sanaan ei jää mitään epäiltävää, paitsi sellaisille, jotka tahallaan jäävät tietämättömiksi.»" -St., s. 243, 244.

Kuningatar kutsui Knoxin oikeuden eteen monta kertaa, mutta uskonpuhdistaja vastasi aina vakaalla periaatteella ja onnistui pysymään vapaana suuren vaikutusvaltansa ja joidenkin protestanttisten aatelisten ansiosta. Hän muistutti kuningatarta, että tämän tulisi myötäillä Skotlannin lakia, ja että katolinen Jumalanpalvelus oli kielletty. Nuoren kuningattaren nauttiessa aateliston suosiota politiikassa ja toivoessa katolisen Jumalanpalveluksen palauttamista, Knox ei pelännyt puolustaa protestanttisia periaatteitaan, jatkaen päätöksiin vaikuttamista.

Kahdeskymmeneskuudes maaliskuuta 1564, ollessaan viisikymmenvuotias leski, Knox päätti mennä uudestaan avioon, ja teki niin nuoren Margaret Stewartin kanssa, jonka kanssa hän sai kolme tytärtä - Marthan, Margaretin ja Elisabetin.

Knox ei vaiennut. Vuonna 1565 hän saarnasi entiseen tapaansa päättäväisyydellä ja innolla kuningatar Marian avioliittoa vastaan katolisen Henry Stuartin kanssa. Tämä avioliitto ei kestänyt kauaa, sillä Stuart murhattiin. Kuningatar Maria meni uudelleen avioon, tällä kertaa Stuartin murhan pääepäillyn kanssa. Näiden epäilysten takia Skotlannin virkavalta pakotti kuningatar Marian eroamaan virastaan, ja hänet vangittiin Loch Levenin linnaan, josta hän pakeni 2. toukokuuta 1568.

John Knoxin viimeiset vuodet

Skotlanti joutui sisällissodan kouriin protestanttien ja virasta erotetun kuningatar Marian välillä. Vuonna 1571 Edinburgin linnan hallitsija, joka jälleen kannatti kuningatar Mariaa, karkotti protestantit kaupungista. Knox vetäytyi pyhän Andrew'n linnaan, mutta palasi vuonna 1572, ruumiillisesti heikkona ikänsä takia, mutta kuten aina, vakaana periaatteissaan levittäessään sanomaa pyhän Gillesin kappelissa, ja opettaessaan seuraajaansa, pappi Lawson Aberdeeniä.

Knox palasi kotiinsa viimeisen kerran ja kuoli 24. lokakuuta 1572 nuoren

vaimonsa lohduttamana ja usean protestanttisen aatelisen ympäröimänä. Hänen viimeinen toiveensa oli kuulla Jumalan sanan lukemista. Hänen jäänteensä haudattiin pyhän Gillesin kirkkoon Skotlannin uuden sijaishallitsijan James Douglasin sanoin: "Tässä makaa hän, joka ei ikinä pelännyt ketään." -Reid, s. 283.

"Tämä uskollinen uskonpuhdistaja ei pelännyt ihmisiä. Ympärillä loimuavat marttyyrien polttoroviot lisäsivät vain hänen intoaan. Sortovaltiaan uhkaava mestauskirves päänsä yläpuolella hän pelkäämättä antoi voimakkaita iskuja oikealle ja vasemmalle, saadakseen hävitetyksi epäjumalanpalveluksen." -S.t., s. 243.

Knox eli uskoen, että "Jumalaan uskovat ovat aina enemmistö." Hän pysyi uskollisena tehtävälleen ja Jumalan totuudelle, taistellen Herran taisteluita, kunnes Skotlanti saavutti vapautensa. Presbyteerinen kirkko pitää John Knoxia yhtenä perustajistaan.

Painia sieluista Jumalan kanssa

"Jos meillä on sellainen into, kuin John Knoxilla oli, kun hän Jumalan edessä rukoili Skotlannin puolesta, meillä tulee olemaan menestystä. Hän huusi: 'Herra, anna minulle Skotlanti, tai minä kuolen.' Ja kun me huolehdimme työstä ja painimme Jumalan kanssa sanoen: 'Minun pitää saada sieluja, en anna periksi taistelussa', Huomaamme, että Jumala katsoo mielisuosiolla meidän ponnistelujamme." Evangelism.

Rakkaat veljet ja sisaret, on paljon työtä tehtävänä maailman valaisemisessa totuudella ja tulevan herramme Jeesuksen Kristuksen tulon valmistelussa. Jumala on puolellamme; Hän haluaa antaa meille saman innon, joka oli John Knoxilla hänen puhuessaan totuuden puolesta. Antakoon Jumala meille armon olla tämän päivän uskonpuhdistajia, painien sielujen pelastamiseksi. Aamen!

*****

6 Lukeminen, Perjantaina 9. joulukuuta 2016

Englannin suurin uskonpuhdistaja, Willian Tyndale

Parmenas Shirima, Tansania

“Toiset saivat osakseen pilkkaa ja ruoskaniskuja, jopa kahleet ja vankeuden. Heitä kivitettiin kuoliaaksi, heitä sahattiin kahtia ja surmattiin miekalla lyöden. He joutuivat kuljeksimaan lampaan- ja vuohennahat vaatteinaan, he kärsivät puutetta, heitä ahdistettiin ja piestiin. He olivat liian

hyviä tähän maailmaan, ja niin heidän oli harhailtava autiomaassa ja vuorilla ja asuttava luolissa ja maakuopissa. Kaikista näistä on heidän uskonsa perusteella annettu kirjoituksissa hyvä todistus, mutta sitä, mikä on luvattu, he eivät vielä saaneet. Jumalalla oli näet meitä varten varattuna vielä parempaa, eivätkä he siksi voineet päästä täydellisyyteen ilman meitä.” -Hebr. 11:36-40.

Uskonpuhdistajien tie

Uskonpuhdistajien elämä ja tie on kaikkina aikoina ollut viitoitettuna nälällä, kärsimyksellä, tuskalla, kidutuksella, vainolla ja hengen menettämisellä uskon takia. Tutkiessamme 1500-luvun suurien uskonpuhdistajien elämää tämän rukousviikon aikana, rukoilkaamme vilpittömästi, että Jumala antaisi meille saman havaintokyvyn ja hengen kuin näillä Jumalan miehillä, jotka "eivät säästäneet henkeään vaan olivat valmiit kuolemaankin." -Ilm. 12:11. Rukoilemme myös, että henkilökohtaisessa elämässämme toimintamme ja esimerkkimme uskonpuhdistajina tulee siunaamaan ja pelastamaan sieluja Jumalan valtakuntaan.

"Jeesuksen ilmoittaessa opetuslapsilleen Jerusalemin kohtalon ja toisen adventin tapahtumat, hän samalla kertaa ennusti myös niistä kokemuksista, jotka kohtaisivat hänen kansaansa siitä ajasta lähtien, jolloin hänet otettaisiin heiltä pois aina siihen asti, kun hän palaisi kunniansaan ja kirkkaudessaan heitä vapauttamaan. Öljymäeltä Vapahtaja saattoi nähdä ne myrskytuulet, jotka olivat puhaltamaisillaan apostolisen seurakunnan ylle. Ja etäämpänä tulevaisuudessa hänen silmänsä näki raivoisan, tuhoa tuovan rajumyrskyn, joka raastaisi hänen seuraajiaan tulevina vainon synkkinä aikakausina. Muutamia lyhyin mutta merkittävin lausein hän ennusti, miten tämän maailman mahtajat tulisivat kohtelevaan Jumalan seurakuntaa. Matt. 24: 9, 21, 22.

Kristuksen seuraajien olisi kuljettava samaa nöyryytysten, häpeän ja kärsimysten polkua, jota heidän Mestarinsakin oli kulkenut. Sama viha, joka kohdistui maailman Vapahtajaan, kohtaisi myös kaikkia niitä, jotka uskovat Hänen nimeensä... "Mistä tahansa Kristuksen seuraajat etsivätkin turvapaikkaa, sieltä heitä metsästettiin kuin petoeläimiä. Heidän oli pakko etsiä piilopaikkoja autioilta ja yksinäisiltä seuduilta. »He ovat kierrelleet ympäri puutteenalaisina, ahdistettuina, pahoinpideltyinä — he, jotka olivat liian hyviä tälle maailmalle; he ovat harhailleet erämaissa ja vuorilla ja luolissa ja maakuopissa.» Hebr. 11:37, 38.... "Ankarimpienkin vainojen aikana nämä Jeesuksen todistajat säilyttivät uskonsa tahrattomana. Vaikka heiltä riistettiin elämän välttämättömimmätkin ehdot, vieläpä auringonvalokin, ja heidän oli pidettävä maan pimeää, mutta ystävällistä helmaa kotinaan, he eivät

lausuneet yhtäkään valituksen sanaa. Uskon, kärsivällisyyden ja toivon sanoilla he rohkaisivat toisiaan kestämaan puutetta ja kärsimyksiä. Kaikkien maallisten lahjojen menetys ei saanut heitä kieltämään uskoaan Kristukseen. Koettelemukset ja vainot johtivat heitä vain lähemmäksi luvattua lepoa ja palkintoa.... "Saatanan yritykset tuhota Kristuksen seurakunta väkivalloin osoittautuivat tuloksettomiksi. Suuri taistelu, jossa nämä Jeesuksen opetuslapset uhrasivat henkensä, ei päättynyt näiden uskollisten valonkantajien kaatuessa vartiopaikalleen. Tappio merkitsi heille voittoa. Jumalan työntekijät surmattiin, mutta hänen työnsä eteni. Evankeliumi jatkoi leviämistään ja sen kannattajat lisääntyivät." -Suuri taistelu, s. 39-45.

William Tyndale, Englannin uskonpuhdistuksen mestari

"William Tyndale (n.1490-1536), oli suurin Englannin uskonpuhdistajista, oppinut kielitieteilijä, ja Raamatun ensimmäinen kääntäjä kreikasta englanniksi, ja hänet tunnettiin eräänä aikansa terävimmistä klassisista oppineista. Koska hän oli opiskellut sekä Oxfordissa ja Cambridgessä, hän oli yhteydessä molempiin yliopistoihin. Hän kävi Oxfordia, josta sai B.A. Ja M.A. tutkintonsa. Hänellä oli palava halu hengen asioita kohtaan ja taipumusta kieliin. Siellä hänestä tuli mestari kreikassa, hepreassa ja latinassa, ja taitava espanjassa, ranskassa ja englannissa. Oxfordissa häneen vaikutti John Coletin luennot Uuden Testamentin kreikasta, joka rikkoi perinteitä ja mullisti raamatuntutkimuksen. "Tyndale meni sen jälkeen Cambridgeen vuonna 1516, siellä Tyndale Frith ja Bilney kaikki tutkivat Kirjoitusten paljastamaa osaa uudestisyntymästä. Ja siellä kirja puhutteli Tyndalen sydäntä, ja hän löysi Jumalan sen sivuilta. Oli uusien alkujen aika, kun hänen sisäiset vakaumuksensa alkoivat löytää ulkoista ilmaisua. Joukot opiskelijoista kokoontuivat lukemaan Erasmusuksen kreikkalaisia ja latinalaisia evankeliumeja. Otettuaan papin ammatin vuonna 1521, Tyndalesta tuli opettaja-kappalainen Vanhan Sodburnin Sir John ja Lady kirkoissa. Siellä hän saarnasi innokkaille kuulijoille, jotka täyttivät pyhäkön, niin kuin läheisissä kylissä ja kaupungeissa, ja Bristolissa yliopiston viheriöllä. Hänen saarnaamisensa herätti suurta mielenkiintoa, mutta pappien vihamielisyys heräsi ja syntyi useita riitoja, joissa Tyndale käytti kreikkalaista kirjoitusta huomattavalla vaikutuksella." -Le Roy Froom, The Conditionalist faith of our Fathers, vol. 2, s. 88, 89.

"Tunnollisena opiskelijana ja vilpittömänä totuuden etsijänä hän [William Tyndale] oli vastaanottanut evankeliumin Erasmusuksen kreikkalaisesta testamentista. Pelottomasti hän saarnasi vakaumuksestaan, vaatien kaikkia oppeja koeteltavan Raamatulla. Paavinvallan väitteelle, että kirkko oli antanut

Raamatun, ja vain kirkko osasi selittää sen, Tyndale vastasi: 'Tiedätkö kuka on opettanut kotkalle löytämään saaliinsa? No, sama Jumala opettaa nälkäisiä lapsiaan löytämään Isänsä Hänen sanastaan. Kaukana siitä, että olisitte antaneet meille Raamatun, te olette sen meiltä pimittäneet, te olette polttaneet sitä opettavat, ja jos kykenisitte, polttaisitte itse Raamatunkin.'" - Merle D'Aubigne, History of Reformation of the Sixteenth Century, b. 18, ch. 4.

"Tyndalen saarnat herättivät suurta mielenkiintoa; useat vastaanottivat totuuden. Mutta papit olivat valppaina, ja heti hänen lähdettyään paikalta, he yrittivät tuhonta Tyndalen työn uhkauksillaan ja väärillä tulkinnoillaan. Liian usein he onnistuivat siinä. 'Mitä on tehtävissä?' Hän valitteli. 'Minun ollessa kylvämässä yhdessä paikassa, vihollinen tuhoaa sadon siellä mistä olen juuri lähtenyt. En voi olla kaikkialla. Voi, jos kristityillä vain olisi Raamattu heidän omalla kielellään, niin he voisivat itse vastustaa noita mukamas viisaita. Ilman Raamattua on mahdotonta vakauttaa totuutta maallikoille.' -Ibid." -The Great Controversy, s. 245, 246.

Tyndalen suunnitelma

"Uusi suunnitelma valtasi nyt hänen mielensä. »Israelin omalla kielellä», hän sanoi, »laulettiin psalmeja Herran temppelissä; eikö silloin evankeliumin tulisi olla meidän keskuudessamme englanninkielisenä? ... Pitäisikö kirkolla olla keskipäivällä vähemmän valoa kuin aamulla? ... Kristittyjen täytyy lukea Uutta testamenttia omalla äidinkielellään.» Kirkon tohtorit ja opettajat olivat asioista eri mieltä. Vain Raamatun avulla ihmiset voivat oppia tuntemaan totuuden. »Joku luottaa tähän tohtoriin, toinen taas toiseen, ja nämä molemmat tohtorit vastustavat toistensa käsityksiä. Miten voimme silloin tietää, kumpi on oikeassa ja kumpi väärässä? ... Miten? ... Jumalan sanan avulla. "Pian tämän jälkeen eräs oppinut katolinen tohtori ryhtyi väittelemään hänen kanssaan ja huudahti: »Meidän on parempi olla ilman Jumalan lakia kuin ilman paavin lakia.» Tyndale vastasi: »Minä en välitä paavista enkä hänen laeistaan; Ja jos Jumala antaa minulle elinpäiviä, minä saan vielä aikaan sen, että auraa ohjaava poika tuntee Raamatun paremmin kuin te.» "Kun Luther avasi suljetun Raamatun Saksan kansalle, Jumalan Henki kehotti Tyndalea tekemään samoin Englannissa. Wycliffin Raamattu oli käännetty latinankielisestä tekstistä, jossa oli paljon virheitä. Sitä ei koskaan painettu, ja käsinkirjoitetut jäljennökset maksoivat niin paljon, että harvat muut kuin rikkaat ja aateliset saattoivat sen hankkia. Kun lisäksi kirkko oli sen lukemisen ankarasti kieltänyt, sen levikki oli jäänyt verrattain vähäiseksi. Vuonna 1516, vuotta ennen Lutherin väitteiden ilmestymistä, Erasmus oli julkaissut Uuden testamentin kreikkalaisen ja latinalaisen painoksen. Täten Jumalan sana oli ensimmäisen

kerran painettu alkukielellä. Tässä teoksessa oli oikaistu monia aikaisempien jäljennösten virheitä ja tekstin ajatus oli esitetty selvemmin. Sen avulla monet sivistyneistöön kuuluvat oppivat paremmin tuntemaan totuuden, ja tämä antoi uskonpuhdistukselle uutta vauhtia. Mutta kansan enemmistöllä ei ollut vielä mahdollisuutta saada itselleen Jumalan sanaa. Antamalla Raamatun maanmiehilleen Tyndale päätti Wycliffin alkaman työn." -Suuri taistelu, s. 240, 239.

Kriisi pyhän Sanan opettamisesta ja levittämisestä

"Tyndalelle rakkaaksi tullut ajatus Uuden Testamentin antamisesta kansalle sen omalla kielellä oli nyt kypsynyt, ja hän ryhtyi välittömästi työhön. Kun hänen vainon tähden täytyi lähteä kodistaan, hän matkusti Lontooseen ja sai siellä jonkin aikaa häiritsemättä jatkaa työtään. Mutta paavin kannattajien harjoittama väkivalta pakotti hänet jälleen pakenemaan." -Suuri taistelu, s. 240.

"Hän oli pian pappien ja kirkon mahtimiesten arvostelema. Pian vaikeudet tulivat esiin, ja oikea kamppailu alkoi. Kansleri kutsui papiston kokoukseen, ja Tyndalea nuhdeltiin hänen kasvavasta 'kerettiläisyydestään.' Kriisi oli tullut. Hänen suuntansa oli selvä. Pidätyksen ja tuomion uhatessa häntä, hänen täytyi etsiä pakopaikkaa Manner-Euroopasta. "Rooma oli silloin voimansa huipulla Britanniassa, ja keskiyön synkkä pilvi turmeluksineen ja taikauskoineen peitti maan. Tyndale uskoi sen johtuvan tiedon avaimen, eli pyhän Sanan riistämisestä. Oli vain yksi toivo Britannialle, ja koko maailmalle, ja se oli avaimen palauttaminen. Pappien ja munkkien tietämättömyyden häiritsemänä, hän päätti korjata asian kääntämällä Uuden Testamentin Englanniksi, sytyttäen soihdun hengellisen pimeyden keskelle. Siitä lähtien hän teki tästä jalosta päätöksestä elämäntehtävänsä. Hän kapinoi yleistä käsitystä vastaan, joka piti paavin lakia Jumalan lain yläpuolella...." -The Conditionalist Faith of Our Fathers, vol. 2, s. 89.

"Koko Englanti näytti olevan häneltä suljettu, ja hän päätti etsiä turvapaikkaa Saksasta. Täällä hän alkoi painattaa englanninkielistä Uutta Testamenttia. Kaksi kertaa työ keskeytettiin; mutta kun painattaminen kiellettiin jossakin kaupungissa, hän meni toiseen. Viimein hän matkusti Wormsiin, missä Luther muutamia vuosia aikaisemmin oli puolustanut evankeliumia valtiopäivien edessä. Tässä vanhassa kaupungissa oli useita uskonpuhdistuksen ystäviä, ja täällä Tyndale jatkoi työtään ilman sanottavia esteitä. Pian valmistui kolme tuhatta Uutta testamenttia, ja samana vuonna ilmestyi vielä toinen painos. "Hän jatkoi työtään suurella innolla ja kestävyydellä. Vaikka englantilaiset viranomaiset mitä huolellisimmin

vartioivat satamia, tuotiin Jumalan sana kuitenkin salaa eri teitä Lontooseen ja levisi sieltä yli koko maan. Paavilaiset koettivat turhaan estää totuuden leviämistä. Durhamin piispa osti kerran kirjakauppiaalta, joka oli Tyndalen ystävä, koko hänen raamattuvarastonsa, aikoen hävittää sen, koska luuli tämän toimenpiteen suuresti estävän työtä. Mutta sillä oli päinvastainen vaikutus. Näin saaduilla rahoilla ostettiin tarvikkeita uutta ja parempaa painosta varten, jota muuten ei olisi voitu julkaista. Kun Tyndale myöhemmin pantiin vankeuteen, hänelle tarjottiin vapautta sillä ehdolla, että hän ilmoittaisi niiden nimet, jotka olivat varoillaan auttaneet häntä Raamattujen painattamisessa. Hän vastasi, että Durhamin piispa oli tehnyt enemmän kuin kukaan muu; sillä maksamalla korkean hinnan varastossa olevista kirjoista tämä oli tehnyt hänet kykeneväksi rohkeasti jatkamaan työtä." -Suuri taistelu, s. 240, 241.

Hänen teoksensa ja kamppailunsa maanpaossa

"Saavuttuan Hampuriin, hän purki aikaisemmat kreikkalaiset tekstinsä, ja palasi työnsä äärelle. Myöhemmin hän meni Cologneen, jossa hän painoi ensin Matteuksen ja Markuksen evankeliumit. Keskeytykset pakottivat hänet päättämään työnsä Wormsissa, missä Luther piti loistokkaan puolustuspuheensa valtiopäivien edessä, ja sitten Antwerpensissä. Kahdentoista vuoden ajan häntä vainottiin ja metsästettiin. Karkotettuna yhdestä kaupungista hän pakeni toiseen - Wittenberg, Cologne, Hampuri, Worms, Strasbourg, Marburg ja Antwerpen. 1524 hän saapui Wittenbergin Saxissa, missä uskonpuhdistus oli edennyt merkittävästi. Siellä hän tapasi Lutherin, ja vaikutui tämän vahvasta uskosta ja suoraviivaisesta toiminnasta. Sellaisissa olosuhteissa hän iloiten aloitti suuren työnsä viimeistelyn. Hänen käänöksensä oli valmiina vuoden sisällä.

"Jälleen lontoolainen kauppias hankki varat saadakseen itselleen painokoneen, ja kuusi tuhatta kopiota painettiin. Mutta näiden kopioiden tuominen Britanniaan Kiellettiin karkotuksen uhalla. Vaikka englantilaisia satamia vartioitiin, tuhansia kopioita salakuljetettiin Englantiin, piilotettuina paljuihin ja laatikoihin kauppatavarana sekaan, ja niitä levitettiin pian kaikkialle. Kirkon virkamiehet ottivat haltuun ja polttivat monta, ja Lontoon piispa sekä Sir Thomas Moore taistelivat niitä vastaan ja paljastivat käänöksiä. Mutta Tyndale julkaisi uudistetun version, ja seuraavalle kymmenelle vuodelle oli seitsemän uutta painosta, jotka kaikki myytiin nopeasti. Kardinaali Wolsey, joka yritti estää Raamattujen saapumisen Englantiin, määräsi Lutherin ja Tyndalen kirjat poltettaviksi. Ja suuri rovio St. Paulin ulkopuolella nieli kaikki Tyndalen Testamentit, jotka saatiin kerättyä. Mutta toiset painokset korvasivat poltetut, ja monet niistä myytiin Manner-

Muita teoksia

Tyndale teki paljon korjauksia vanhempiin Ramatun painoksiin, ja tämä närkästytti katolisia virkamiehiä. "Yleisiä virheitä korjattiin. Mutta piispat olivat tyytymättömiä, sillä Tyndale käytti 'katumusta' 'rangaistuksen' tilalla, 'tiedostaa' 'tunnustamisenä' tilalla, 'kuva' 'epäjumalan' tilalla, 'seurakunta' 'kirkon' tilalla ja 'rakkaus' 'hyväntekeväisyyden' tilalla - perustaen käänöksensä Erasmuksen kreikkalaisiin teksteihin ja ottaen lainauksia Lutherin käänöksistä.. Wycliffin Raamattu oli pitkälti vanhentunut eikä ollut saatavilla, ja se oli käännetty virheellisestä vulgatan latinalaisesta alkuperästä. Tyndalen käänös oli yksinkertainen, rehellinen ja suoraviivainen, joka erosi aikansa koristeellisesta ja kaunopuheisesta kielestä. Raamattu oli nyt saavilla kaikille ja vaikutti voimakkaasti Englannin uskonpuhdistukseen, jättäen kaavan, jonka pohjalta useimmat myöhemmät korjaajat työskentelivät. Tosiaan, 90 prosenttia virallisesta vuoden 1611 versiosta [Kuningas Jaakon versio] on Tyndalen työtä. Hänen suuri oppineisuutensa oli laitettu palvelemaan suurempaa tarkoitusta. Hän on siten vakiinnuttanut paikkansa Englannin kuolemattomien kirjailijoiden joukossa - hänen tyyliänsä leimasi lempeys, yksinkertaisuus, ja kaunopuheisuus. Tosiaan, Tyndalen työn sinnikkyyttä on kutsuttu 'englannin kielen ihmeeksi.'

"Vuonna 1528 Tyndale kirjoitti uskon kautta vanhurskauttamisesta kirjassa Vertaus viheliäisestä mammonasta, josta otettiin monta painosta. Hänellä oli yksi pääsääntöinen periaate - Raamatun erehtymätön arvovalta uskon perustana ja kaikkien opetusten koetinkivenä. Tätä hän edisti kirjassa Kristityn miehen tottelevaisuus, jossa hän yritti palauttaa Raamatun oikealle paikalleen ihmisten sydämissä ajatellen - toisin kuin sen ajan oppineet painottivat - sen olevan tarkoitettu kirjaimellisesti otettavaksi. Hänen näkemyksensä oli siten paljon enemmän yhteydessä meidän aikaamme kuin hänen omaansa. Siten kaksi uskonpuhdistuksen tärkeää periaatetta tuotiin näkyville. Lutherin avattua suljetun Raamatun Saksassa, Tyndale oli tehnyt saman Englannille. Ja hänen kirjansa Aateliston harjoitteet oli vertaansa vailla oleva tuomio Rooman arvovallalle.

"1529 Tyndale alkoi kääntää 5. Mooseksen kirjaa. Siinä työssä häntä auttoi Miles Coverdale, joka periaatteessa suoritti käänöksen päätökseen. Siihen aikaan Tyndale oli hylännyt niin Rooman kuin Lutherinkin näkemyksen ehtoollisesta, Hän piti Herran ehtoollista vain vertauskuvallisena muistojuhlana." -The Conditionalist Faith of Our Fathers, vol. 2, s. 90, 91.

Marttyyrius

Vuonna 1527 Sir Thomas Mooresta tuli Englannin valtakunnan kansleri; hän hallitsi roomalaiskatolisen opin, ajautuen krjalliseen sotaan Tyndalen kanssa. "Vuonna 1529 Moore tuotti kirjan 'Sir Thomas Mooren vuoropuhelu,' hyökäten Lutheria ja Tyndalea vastaan ja puolustaen Roomaa." Voimme verrata häntä Tetseliin Saksassa, joka oli paavin kannattaja ja Martti Lutherin katkera vastustaja. Mooren kirja "käsitteli oppeja, jotka jakoivat kristikunnan - Tyndalen hallitessa Kirjoituksia, ja Mooren kirkkoa. Tähän Tyndale vastasi vuonna 1531 satiirisella voimalla. Moore julkaisi pian kirjan 'Tyndalen vastausten kohtaamisen.' Tästä vuoropuhelusta tuli klassikko Englannin uskonpuhdistuksessa. "Piispa oli polttanut Tyndalen kirjat. Nyt he päättivät, että hänenkin tuli palaa roviolla. Tätä Tyndale oli odottanut. Sillävälän Cromwellistä oli tullut yksityinen neuvonantaja, ja Tyndale kutsuttiin palaamaan englanttiin Manner-Euroopasta, ja hänen turvansa taattiin. Mutta hän koki tämän olevan vaarallista korkean uskonnollisen jännitteen takia. Sitten Englannin kuningas Henrik VIII kääntyi häntä vastaan, tuomitsi hänen kirjoituksensa, ja halusi hänet oikeuden eteen. Hän pyysi Saksan kuningas Kaarle V:tä luovuttamaan hänet, mutta hallitsija kieltäytyi.

"Tyndale oli löytänyt pakopaikan englantilaisen kauppiaan kotoa Antwerpissä, ja luuli olevansa turvassa. Englantilainen tuttu kuitenkin houkutteli hänet kotoaan, ja oli itse asiassa hänen englantilaisten vihollistensa palveluksessa. Petettyään hänet taas yhteen oikeudenkäyntiin, Brusselsin viranomaiset ottivat hänet kiinni hallitsijan nimissä, ja veivät Vilvorden linnaan lähelle Brusselsiä. Ollessaan vangittuna siellä, hän lojui vankilassa seitsemäntoista kuukautta pitkittyneen oikeidenkäynnin takia, jossa häntä syytettiin kerettiläisyydestä. Viimein, 6. lokakuuta 1536, hänet vietiin ulos linnasta kärsimään kuolemanrangaistus Brusselssissa, Flanderissa. Hänet kuristettiin paaluun sidottuna, ja hänen ruumiinsa poltettiin.

"Juuri sitä hän oli odottanutkin, ja hänen viimeiset sanansa olivat rukous: 'Herra, avaa englannin kuninkaan silmät.' Sattumoisin seuraavana vuonna kuninkaallinen määräys antoi luvan Raamatun lukemiselle. Viisi vuotta myöhemmin monien 'oppineiden miesten' kirjoittamaksi väitetty Raamattu saavutti tiensä Henrik VIII:n työpöydälle. Hän määräsi jokaiselle kirkolle Englannissa toimitettavan kopion. Tyndale oli voittanut. Hän oli jättänyt englannin maanpaossa, ja oli elänyt ulkomailla köyhyydessä, tuntemattomana ja vaarassa; silti ennen hänen kuolemaansa hänen nimensä tuli tunnetuksi Englannissa, ja pian se tunnettiin koko mantereella. Raamattu tultiin myös tuntemaan kansankielellä. Totuudelle oli tehty perustus." -The Conditionalist Faith of Our Fathers, vol. 2, s. 92, 93.

Valo pimeydessä

Tässä on esitetty lyhyesti tämän uskollisen Jumalan palvelijan, joka ei säästänyt mitään uhrauksia Herran vuoksi, joitakin merkittävimpiä kokemuksia. Ne osoittavat, että vaikka evankeliumin saarnaaminen voi maksaa Jumalan palvelijalle hyvin paljon, tulokset ovat paljon suuremmat kuin minkään muun ihmisen työn tulokset, ja ylittävät suurimmatkin pyrkimyksemme ja ajatuksemme.

William Tyndale oli mies, jolla oli tehtävä. John Wycliffiä pidetään uskonpuhdistuksen aamutähtenä, ja Tyndalea voidaan kutsua sen kuuksi. Hän antoi mitä vastaanotti, ja hänen päättäväisyytensä tähden Englannin kuninkaalliset ja tavallinen kansa riemuitsi saadessaan Raamatun valon omalla kielellään. Mooseksen lailla hän kuoli näkemättä kansansa täydellistä vapautumista orjuudesta, ja tässä synkkenevässä maailmassa hänen hautajaisrovionsa valo palaa kirkasti kaikille, jotka lukevat Sanaa rehellisin silmin ja sydämin. Tyndalen esimerkki on jäljittelemisen arvoinen. Siunatkoon Jumala siten näitä lukemisia innoittamaan kaikkia meistä janoamaan ja vastaanottamaan menneiden aikojen uskonpuhdistajien, profeettojen ja apostolien hengen ja päättäväisyyden. Niin kuin on kirjoitettu: "Ja Herra sanoi yöllä näyssä Paavalille: "Älä pelkää, vaan puhu, äläkä vaikene." "... Mutta seuraavana yönä Herra seisoi Paavalin tykönä ja sanoi: "Ole turvallisella mielellä, sillä niinkuin sinä olet todistanut minusta Jerusalemissa, niin sinun pitää todistaman minusta myös Roomassa." Apt. 18:9; 23:11. Amen!

*****

7 Lukeminen - Sapattina 10. joulukuuta 2016

John Calvin, Ranskan uskonpuhdistaja

Idel Suarez Jr.

"Ja taidolliset kansan seassa opettavat monta... Ja keskellä sortoa heille suodaan pieni menestys." Daniel 11:33, 34.

Niin kuin profeetta Daniel ennusti, kun pimeys ja koettelemukset kohtasivat maailmaa, Jumala kasvatti ymmärryksen miehiä ja naisia, niin yliopistoissa kuin palatseissakin, "opastamaan monia." Tämä "pieni menestys" tuli 1500-luvun suuren uskonpuhdistuksen kautta, joka palautti monta Raamatun totuutta maailmaan. Halki euroopan Jumala nostatti oppineiden omaatuntoa etsimään Hänen pyhää sanaansa. Saksa synnytti Martti Lutherin ja Philip Melanchtonin, Ranska puolestaan John Calvinin ja Theodore Bezan. "... Jumalan siunauksella ja niiden jalojen miesten työn tuloksena, jotka Hän oli kasvattanut seuraamaan Lutheria, protestanttisuutta ei syrjäytetty." Ellen G.

White, "The French Reformation," (1)

Calvin oli "varovainen ajattelija, joka satoi useat protestanttiset opit toimivaksi kokonaisuudeksi." Hän ei antanut uskon kautta vanhurskauttamisen opin "varjostavan loppua kristittyä" evankeliumia, ja siten "oli kykeneväinen antamaan enemmän huomiota sille," mitä Luther ei niin paljoa painottanut; nimittäin "pyhityksen oppia." (2)

Perhetausta ja kääntyminen

John Calvin syntyi Nonyonissa, Picardiassa, Ranskassa, 10. kesäkuuta 1509. (3)

"Calvinin äidin nimi oli Jeanne Le Franc Cambrista," tiukka, hurskas nainen. "Hän kuoli varhain." (4)

Johnin isä, Gerard, kuoli tultuaan karkotetuksi katolisesta kirkosta. Kaksi kolmesta veljeksestä hyväksyi uskonpuhdistuksen totuudet. (5)

Kaksi tapahtumaa muuttivat Calvinin elämän Pariisissa. Ensin, hänen serkkunsa Pierre Robert Olivetanista tuli uskonpuhdistaja, ja hän todisti Calvinille. (Olivetan käänsi myöhemmin vanhan testamentin hepreasta ranskaksi.) (6) Hän sanoi Calvinille, "Maailmassa on kahdenlaisia uskontoja.... Yksi on.... se jonka ihmiset ovat keksineet, jossa ... ihminen pelastaa itsensä seremonioilla ja hyvillä teoilla; toinen on ... paljastettu Raamatussa, ja se ... opettaa ihmistä etsimään pelastusta yksistään Jumalan vapaasta armosta." (7)

Calvin, joka siihen aikaan oli katolisen papiston jäsen, vastasi protestanttiselle serkulleen, "minä en vastaanota mitään uusia oppejasi.... Luuletko minun eläneen erehdyksessä koko elämäni?" (8) Silti Olivetanin sanat jatkoivat Calvinin vaivaamista, että "Pyhimysten rukoilu, hyvät teot, kirkon seremoniat, kaikki olivat voimattomia vapahtamaan synnistä. Hän ei nähnyt edessään kuin ikuisen epätoivon synkkyuden." (8)

Toinen tapahtuma, joka muovasi Calvinin elämää oli kerettiläisen polttaminen julkisella torilla Pariisissa. Calvin "oli täyttynyt ihmetyksestä rauhan edessä, joka lepäsi marttyyriin kasvoilla. Sen kauhean kuoleman keskellä, ja vielä kauheampaa, kirkon kiroamana, marttyyri ilmensi uskoa ja rohkeutta, jota nuori oppilas tuskallisesti vertasi omaan epätoivoonsa ja pimeyteensä hänen eläessään tiukassa kurissa kirkon alaisuudessa. Hän tiesi, että kerettiläiset perustivat uskonsa Raamattuun. Hän päätti tutkia sitä, ja jos vain kykenisi, löytää heidän riemunsa salaisuuden. Raamatusta hän löysi Kristuksen." (10)

Opetus

Calvin "ei vastaanottanut pappisvihkimystä, eikä hän täyttänyt

velvollisuuksiaan pappina, mutta hänestä tuli pappissäädyn jäsen." (11) Vuoteen 1527 mennessä hän oli saavuttanut teologian lisensiaatin taiteissa Pariisin yliopistosta." (12) Vuonna 1528 hän saavutti taiteiden maisterin arvon." (13) Isänsä kehotuksesta, Calvin hylkäsi teologian opintonsa ja tavoitteli lakimiehen koulutusta Orleansissa. Siellä, "Hänelle myönnettiin tohtorin arvo." (14) Sitten Calvin kirjautui Bourgesin akatemiaan ja sai lainopin lisensiaatin. (15) Silti hän todella kaipasi "omistaa elämänsä evankeliumille." (16) Hänen isänsä kuoltua Calvin palasi Pariisiin lyhyeksi ajaksi klassisiin opintoihin ja Raamattu opintoihin, (17) mutta hänen täytyi paeta etelään protestanttisen uskonsa tähden.

Prinsessa Margaret Navarresta, Calvinin suojelija

Lutheria oli suojellut Frederik Viisas, ja Calvinia tulisi suojelemaan eräs toinen viisas aateliston jäsen. Margaret Navarresta, Ranskan kuninkaan Francis I:n (18) sisar, oli vastaanottanut uskonpuhdistuksen sanoman ja kutsunut Calvinin liittymään hoviinsa. Hänestä tuli suuri Ranskan uskonpuhdistajien suojelija. (19)

Calvinin evankeliumin levittäminen "alkoi ihmisten parissa heidän kotonaan.... Sanoman kuulleet levittivät hyvää uutista toisille, ja pian opettaja meni kaupungin ulkopuolelle läheisiin kyliin ja pitäjiin. Hän pääsi sisään niin linnaan kuin mökkiinkin, ja hän eteni asettaen perustusta seurakunnille, joista tulisi nousemaan pelottomia totuuden todistajia." (20)

Tapahtui kuitenkin käänne, ja protestanttisen seurakunnan palvelukset kiellettiin lailla. Protestantteja vainottiin, vangittiin ja murhattiin jälleen. Vuonna 1534, kuningas Francis I oli "polttanut elävältä .... kolmekymmentäkaksi marttyyriä," (21)

Calvin palasi Pariisiin. "Hänellä ei ollut vaaraa mielessään hänen ystäviensä kiirehtiessä hänen huoneeseensa, tuoden uutisia virkavallan tulosta hänen pidättämisekseen.... Jotkin hänen ystävistään pidätelivät virkavaltaa ovelta, toisten auttaessa uskonpuhdistajaa pakenemaan ikkunan kautta, ja hän oli nopeasti jo kaupungin laitamilla.... Matkatien etelään, hän löysi jälleen turvapaikan Margaretin auttamana." (22)

Matka Sveitsiin

Calvin palasi myöhemmin Pariisiin, mutta huomasi kaikkien ovien olevan kiinni evankeliumille, joten hän meni Baseliin, Sveitsiin, missä hän julkaisi kaikkein kuuluisimman teoksensa, "*Kristinuskon valtarakenteet*," vuonna 1536.

Kaitselmus johti hänet halki Geneven matkallaan Strasburiin. Vuonna 1536, William Farel, joka oli auttanut muuttamaan Geneven katolisesta

kaupunkivaltiosta protestanttiseksi linnakkeeksi, haastatteli nuorta John Calvinia. Kykenemättä suostuttelemaan Calvinia jäämään Geneveen, Farel sanoi, "Sinä seuraat vain omia toiveitasi, ja minä julistan, Kaikkivaltiaan Jumalan nimeen, että jos et auta meitä tässä Herran työssä, Herra tulee rankaisemaan sinun oman etusi tavoittelua Hänen etuansa mieluisampana."

Nuo sanat iskivät Calviniin niin lujaa, että hän myöhemmin kirjoitti: "William Farel'in ... kauhistuttava kirous .... Minä tunsin kuin Jumala taivaasta olisi laittanut voimakkaat kätensä päälleni ja pidättänyt minut... Olin niin kauhun kangistama, että peruin oman matkani." (23)

Ironisesti Geneven uusi äänestämällä valittu neuvosto karkotti sekä Calvinin että Farel'in kahden vuoden kuluttua, vuonna 1538. Neuvostoon kuului "salaisia katolisia," jotka työskentelivät näiden kahden papin karkottamiseksi, jotka kieltäytyivät antamasta Herran ehtoollista synnissä tai ristiriidassa muiden kanssa eläville jäsenille. (24)

Strasburin matka (1538-1541)

1540 Calvin meni avioon Edelette de Buren, köyhän monilapsisen anabaptisti lesken kanssa. (25) Hän kuoli 1549. (26) Calvin ei ikinä mennyt uudestaan avioon mutta kirjoitti hellästi edesmenneestä vaimostaan.

Calvin kirjoitti tutkielman Carpentrasin kaupungin kardinaalia James Sadoletia vastaan, joka oli vedonnut Geneveä palaamaan katolilaisuuteen. (27) Tämä tutkielma saavutti Martti Lutherin Wittenbergin yliopistossa. "Minä iloitsen, että Jumala nostattaa miehiä," kirjoitti Luther, "Jotka tulevat ... viimeistelemään sen sodan antikristusta vastaan, jonka minä aloitin." (28)

Sillä välin ne neljä miestä, jotka karkottivat Calvinin Genevestä, havaittiin epämoraaaliseksi. "Yksi täytyi tuomita kuolemaan murhasta, toinen väärentämisestä, kolmas maanpetoksesta, ja neljäs kuoli yrittäessään paeta pidätystä." (29)

Joten ensimmäinen toukokuuta 1541, Geneven neuvosto "kumosi ... karkotuksen, ja julisti Farel'in ja Calvinin olevan kunniallisia miehiä," ja lopulta suostuttelivat "Calvinin palamaan papin virkaansa Genevessä." (30)

Genevessä opetetun uskonpuhdistuksen periaatteet

Genevestä tuli Calvinin kaupunki, missä hän otti esille useita pyhittymiseen liittyviä asioita, joista kymmenen on kiteytetty tähän.

1. Moraalisuus ja elämän puhtaus. "Lähes kolmenkymmenen vuoden ajan Calvin työskenteli Genevessä ... perustaakseen sinne Raamatun moraalista kiinni pitävän seurakunnan.... Hän oli välikappaleena julistamassa totuuskohtia, jotka olivat hänen aikanaan erityisen tärkeitä protestanttisten periaatteiden säilyttämiseksi nopeasti palaavaa paavinvaltaa vastaan, ja

kannustamassa uskonpuhdistusseurakuntia yksinkertaisuuteen ja elämän puhtauteen." (31) Bernardino Ochino, italialainen protestantti joka sai turvapaikan Genevestä, kirjoitti että: "Kiroilu, siveettömyys, pyhäinhäväistys, aviorikokset, ja epäpuhdas elämä, joka vallitsee monissa paikoissa, joissa olen asunut, ovat täällä tuntemattomia. Ei ole parittajia, eikä porttoja .... Hyväntahtoisuus on niin hieno, että köyhien ei tarvitse kerjätä ... eikä ole mitään myyntiä, murhia, tai puolueellisia henkiä, vaan vain rauhaa ja rakkautta." (32)

2. **Avioliiton pyhyys.** Calvin kirjoitti selkeästi avioeroa ja uudelleen avioitumista vastaan. Hän puhui "avioliiton pyhästä ja hajoamattomasta siteestä." (33) Lakimiehenä, hän väitteli elämänmittaisen avioliiton puolesta asetetun luonnon lain ja ikuisen lain näkökulmasta. Luonnon lain mukaan, "Jumala yhdisti miehen ja naisen, jotta he kahdestaan muodostaisivat kokonaisen ihmisen; ja siten se, joka eroaa vaimostaan repii puolet itsestään. Mutta luonto ei anna kenenkään repiä palasiksi omaa kehoaan" ja pysyä hengissä. (34) Calvin piti "avioliiton yhteyttä" sitovampana kuin lapsen luonnollista sidettä "isäänsä ja äitiinsä." Siten, "avioliitto ei hajoa eroamalla," koska "se on sopimus, joka on Jumalan nimeen vihitty." (35) "Rajoittamaton vapaus erota vaimoista" oli hänen väitteiden mukaan eräänlaista "moniavioisuutta." (36) Jumala perusti avioliiton "pysyvänä lakina, jonka tulisi pysyä voimassa maailman loppuun saakka." (37) "Se, joka hylkää vaimonsa ja ottaa toisen, on aviorikkoja." (38)
3. **Suljettu ehtoollinen.** Calvin uskoi, että avoimessa synnissä elävät eivät voisi osallistua Herran ehtoolliselle. Sellaisten tulisi olla "jätetty pois [Herran ehtoolliselta] Herran kielloilla." (39) Kun Calvin haastettiin vaihtamaan mielipidettään, hän toisti Chrysostomin, varhaisen apostolisen kirjoittajan sanoja: "Minä kuolen ennen kuin tämä käsi tarjoaa Herran pyhia asioita niille, jotka ovat tuomittuja halveksijoina." (40)
4. **Vahva työmoraali.** Vaikka Calvin oli pieni ja hintelä, hän työskenteli pitkiä päiviä. Siten omalla esimerkillään, hän kannatti vahvaa työmoraalia. "Hän työskenteli kahdestatoista kahdeksaantoista tuntia päivässä saarnaajana, esimiehenä, teologian professorina, ylivalvojana seurakunnissa ja kouluissa, kyläneuvostojen neuvonantajana ja yleisen moraalin ja kirkon liturgian säätelijänä; sillä välin hän jatkoi instituutioiden kasvattamista, kirjoitti kommentteja Raamatusta, ja säilytti kiireisen kirjeenvaihdon... Hän nukkui vähän, söi vähän ja paastosi usein." "Hän keiltäytyi palkankorotuksesta, mutta työskenteli kerätäkseen varoja köyhien ahdingon helpottamiseksi." (42)

5. **Seurakuntaopas.** Vuonna 1541 Calvin julkaisi uskonpuhdistajien seurakuntaoppaan, Sanomallisia Määräyksiä. (43) Siinä hän määritteli roolia papeille, seurakunnan vanhimmille, opettajille ja diakoneille. Hän kannatti kansan hallitsemää seurakuntaa. Tämä tarkoitti, että seurakunnan asioista päättävä neuvosto sisälsi pappeja, seurakunnan vanhimpia ja maallikoita, eikä vain piispoja ja pappeja. Opas käsitteli jopa pukeutumisen vaatimattomuutta. (44)
6. **Uskon periaatteet.** Kuten Luther, myös Calvin kirjoitti 'Geneven seurakunnan katekismuksen' lapsille 1562 hän kirjoitti laajennetun, 60 periaatteen version 'Uskontunnustus Ranskan reformoitujen seurakuntien nimeen'. (45)
7. **Henkilökohtainen raamatuntutkistelu.** Aloittaen Ranskassa, Calvin kulki "talosta taloon, avaten Raamattua ihmisille ja puhuen heille Kristuksesta, ja Hänestä ristiinnaulittuna. (46) Myöhemmin Genevessä eräs saarnaaja kävi "vuosittain joka kodissa seurakunnan vanhimman kanssa" opettamassa ihmisille uskonpuhdistuksen opinkohtia. (47)
8. **Kolportointi ja julkaisutyö.** "Genevestä julkaisut ja opettajat menivät levittämään uskonpuhdistusoppia. Tuona aikana vainotut kaikissa maissa etsivät opetusta, neuvoa ja rohkaisua." (48) "Genevessä painettu kirjallisuus tulvi Eurooppaan, ja sitä vei eteenpäin kolportöörit, sytyttäen koko Euroopan tuleen." (49)
9. **Korkeampi koulutus.** 1559 Calvin perusti Geneven korkeakoulun Theodore Bezan johdolla." (50) Tämä kasvatuksellinen instituutti koulutti ranskalaisia ja ulkomaalaisia saarnaajia. Sen tunnetuin tutkinnon suorittaja oli John Knox, joka perusti protestanttisuuden Skotlannissa.
10. **Sosiaalinen työ.** "Calvinin kaupunki tuli turvapaikaksi kaikille vainotuille uskonpuhdistajille koko Länsi-Euroopasta. Karkurit ... tulivat Geneveen. Nälkää näkevät, haavoittuneet, kodittomat, kaikki toivotettiin lämpimästi tervetulleiksi, ja heistä huolehdittiin hyvin. ... he siunasivat heidät vastaanottanutta kaupunkia taidoillaan, oppimalla ja hurskaudellaan". (51) "Kuusi tuhatta tuli kaupunkiin, jonka normaali väkiluku oli kolmetoista tuhatta. Calvin miltei työskenteli itsensä hengiltä huolehtiessaan heistä." (52)

Calvinin virheet

Niinkuin oli muidenkin uskonpuhdistajien laita, Calvinin "toiminta julkisena johtajana ei ollut moitteeton, eikä hänen oppinsa virheetön." (53) Toisinaan hänen luontonsa, poliittinen näkemyksensä ja oppinsa eivät olleet moitteettomia. Temperamentti. Calvinilla oli ongelma vihastumisen kanssa,

mitä hän katui. Kuten Eliaa, myös Calvinia johti into. Jaak. 5:17.

Kuolinvuoteellaan Calvin kutsui Geneven virkamiehet ja saarnaajat luokseen ja pyysi heiltä anteeksi. Hän sanoi: "Olen paljon velkaa teille, kun olette osoittaneet kärsivällisyyttä minun kiihkoani kohtaan, joka on välillä mennyt kohtuuttomuuteen; uskon, että Jumala myös on antanut anteeksi minun syntini tässä asiassa." (54)

"Jumala ei valinnut uskonpuhdistajia, koska he osoittivat suurta kiihkoa. Hän hyväksyi heidät sellaisina, kuin he olivat, huolimatta näistä piirteistä; mutta Hän olisi antanut heille kymmenkertaisesti enemmän vastuuta, jos he olisivat olleet nöyriä mieleltään ja jos järki olisi hallinnut heidän henkeään." (55)

Politiikka. Valitettavasti hän määräsi rangaistuksia uskonnollisille toisinajattelijoille. Uskonnon vapautta ei suvaittu Genevessä. Vuodesta 1542 vuoteen 1564, 58 ihmistä oli tuomittu kuolemaan ja 76 oli karkoitettu maasta, koska he olivat rikkoneet Geneven lakeja. Yhtenä ainoana vuonna poltettiin neljätoista naista roviolla syytettynä noituudesta, ja koska heidän epäiltiin tuoneen vitsauksia Geneveen. (57)

Kirjeessään Sulzerille Calvin puolusteli ajatustaan poltettuaan roviolla Michael Servetuksen, erään uskovaisen toisinajattelijan. Hän vakuutti, että jos paavin kannattajat olivat niin katkeria ja julkeita taikauskonsa puolesta, että vuodattavat jopa viattomien verta, kristittyjen viranhaltijoiden tulisi hävetä, jos eivät käyttäisi samoja rangaistuksia puolustaessaan "tiettyjä totuuskohtia." (58)

Valinta. Calvin uskoi ehdottomaan valintaan ja ennaltamääräämiseen. Hän ajatteli, että Jumala määrää mielivaltaisesti toiset helvettiin ja antaa toisille iankaikkisen elämän. Kuten Calvin, mekin uskomme Jumalan kaikkivoipaisuuteen, ennaltamääräämiseen ja valintaan; mutta valinta on ehdollinen. Calvin uskoi, että vain valitut kutsuttiin. (59) Mutta Jumala kutsuu kaikkia miehiä ja naisia katumukseen (ts. heidät on ennalta määrätty pelastetuiksi), mutta Hän valitsee vain ne, jotka vastaavat Hänen kutsuunsa. Ne, jotka valitsevat Hänet, ovat Hänen valittujaan. Hän antaa jokaiselle "uskonmäärän" (room. 12:3) ja toivoo, että kaikki pelastuisivat (1. Tim. 2:4), mutta vain harvat vastaavat. Ne, jotka vastaavat, pelastuvat. Ne, jotka hylkäävät Hänen kutsunsa, valitsevat kadotuksen.

Pietari rohkaisee meitä tekemään kutsumisemme vahvaksi (2. Piet. 1:10) uskon ja kuuliaisuuden kautta. Jumalan rakkaus on ehdotonta, mutta Hänen pelastuksensa ei. Me uskomme, että valitseminen on ehdollista. "Raamatussa ei ole sellaista sanaa kuin ehdoton valitseminen - kerran armossa, aina armossa. Toisen Pietarin toisessa luvussa tämä asia on tehty selväksi. ...

Uskollisella totuuden noudattamisella heidän tulee tehdä valitsemisensa vahvaksi." (60)

"Jumalan valinta tapahtuu käytännön ehdolla, eikä Raamatussa ole mitään muuta valitsemista. Meidän valitsemisemme on kätemme ulottuvilla. 'Jos teet näin, et ikinä lankea'." (61)

Calvinin viimeiset sanat

Kun Calvin tunsi kuoleman lähestyvän, hän kutsui asianajajan. Calvinin viimeinen tahto osoittaa, että hän ei pitänyt itseään lankeamattomana tai synnittömänä, vaan vaati Kristuksen armoa ja verta ainoana toivonaan pelastuksesta tulevalla tuomiolla. Hän julisti: "Koko sielullani syleilen armoa, jota Hän on osoittanut minua kohtaan Jeesuksen Kristuksen kautta, sovittaen syntini Hänen kuolemansa ja kärsimyksensä ansioilla, että Hän siten voisi täyttää ehdot minun rikkomuksistani ja puutteistani ja pyyhkiä ne pois muististaan. ... Minä anon Häneltä, että Hän pesisi ja puhdistaisi minut veressä, jonka minun kaikkivaltias Lunastajani on vuodattanut ihmissuvun syntien tähden, että Hänen suojansa alla minä voisin seisoa tuomioistuimen edessä." (62)

Calvin kuoli 27. toukokuuta 1564, 55 vuoden ikäisenä. (63) Hänen vaikutuksensa ulottui Ranskan hugenoteista Amerikan pyhiinvaeltajiin. Vielä tämän päivän seitsemännen päivän adventistien uskonpuhdistusliike on paljon velkaa Johna Calvinin työlle ja opetuksille. Olkoon meilläkin, Jumalan avulla, hänen sisäinen voimansa. Amen.

*****

- 1 Ellen G. White, "The French Reformation," *The Great Controversy* (Mountain View, CA: Pacific Press Publishing Association, 1950), pp. 235, 236.
- 2 Julio L. Gonzalez, "John Calvin," *The Story of Christianity*, vol. 2 (New York: Harper Collins, 1985), p. 61.
- 3 Ibid.
- 4 Theodore Huggenvik, "The Reformation in France and Switzerland," *An Outline of Church History* (Minneapolis, MN: Augsburg Publishing House, 1939), p. 197.
- 5 Ibid.
- 6 Theodore Beza, "Life of John Calvin," in *John Calvin: Tracts and Letters*, vol. I; Tracts, Part I, ed. Henry Beveridge (Carlisle, PA: The Banner of Truth Trust, 2009), p. 22.
- 7 Ellen G. White, "The French Reformation," *The Great Controversy* (Mountain View, CA: Pacific Press Publishing Association, 1950), p. 220.
- 8 Ibid.
- 9 Ibid.
- 10 Ibid., pp. 220, 221.
- 11 Ellen G. White, *The Great Controversy*, p. 221.
- 12 Theodore Huggenvik, "The Reformation in France and French Switzerland," p. 198.
- 13 Justo L. Gonzalez, "John Calvin," p. 62.

- 14 Theodore Beza, "Life of John Calvin," p. 23.
- 15 Theodore Huggenvik, "The Reformation in France and French Switzerland," p. 198. Will Durant, "John Calvin," 460.
- 16 Ellen G. White, *The Great Controversy*, p. 221.
- 17 A.G. Dickens, "Calvin and Geneva," *Reformation and Society in Sixteenth-Century Europe* (London: Harcourt, Brace and World, Inc., 1966), p. 151.
- 18 Will Durant, "John Calvin," *The Story of Civilization*, Part VI: The Reformation (New York: Simon and Schuster, 1957), p. 460.
- 19 Theodore Beza, "The Life of John Calvin," p. 25.
- 20 Ellen G. White, *The Great Controversy*, pp. 221, 222.
- 21 Theodore Beza, "The Life of John Calvin," p. 26.
- 22 Ellen G. White, *The Great Controversy*, pp. 223, 224.
- 23 John Calvin, "The Author's Preface," *The Commentary on the Psalms* in Calvin's Commentary, vol. X (Grand Rapids, MI: Baker Books, 2003), p. 43.
- 24 Will Durant, "John Calvin," p. 469. Theodore Beza, "The Life of John Calvin," p. 32.
- 25 Will Durant, "John Calvin," p. 470.
- 26 Theodore Huggenvik, "The Reformation in France," p. 200.
- 27 Theodore Beza, "The Life of John Calvin," p. 32.
- 28 Will Durant, "John Calvin," p. 471.
- 29 Ibid.
- 30 Ibid.
- 31 Ellen G. White, *The Great Controversy*, p. 236.
- 32 Will Durant, "John Calvin," p. 476.
- 33 John Calvin, *Commentary on the Harmony of the Evangelists, Matthew, Mark, and Luke*, vol. 1, in *Calvin's Commentaries*, vol. 16, trans. William Pringle (Grand Rapids, MI: Baker Books, 2003), p. 378.
- 34 Ibid.
- 35 John Calvin, *Commentary on the Epistles of Paul the Apostle to the Corinthians*, vol. 1, in *Calvin's Commentaries*, vol. 20, trans. John Pringle (Grand Rapids, MI: Baker Books, 2003), p. 239.
- 36 John Calvin, *Commentary on the Harmony of the Evangelists, Matthew, Mark, and Luke*, vol. 1, p. 380.
- 37 Ibid., p. 381.
- 38 Ibid., p. 382.
- 39 John Calvin, *Institutes of Christian Religion*, book iv, xvii, 43, in *A Compend of the Institutes of the Christian Religion*, ed. Hugh Thomson Kerr (Philadelphia: Presbyterian Board of Christian Education, 1939), p. 200.
- 40 Theodore Beza, "The Life of John Calvin," p. 63.
- 41 Will Durant, "John Calvin," p. 472.
- 42 Ibid., p. 477.
- 43 Martin I. Klauber, "Reformation on the Run," *Christian History*, vol. XX, no. 3, p. 21.
- 44 Vivian H.H. Green, "The Protestant Reformation," *A New History of Christianity*, rev. ed. (Phoenix Mill, Great Britain: Sutton Publishing Limited, 1998), pp. 135-136.
- 45 *John Calvin: Tracts and Letters*, vol. 2, ed. Henry Beveridge (Carlisle, PA: The Banner of Truth Trust, 2009).
- 46 Ellen G. White, *The Great Controversy*, p. 222.
- 47 Will Durant, "John Calvin," p. 473.

- 48 Ellen G. White, *The Great Controversy*, p. 236.
- 49 Vivian H.H. Green, "The Protestant Reformation," p. 136.
- 50 Justo L. Gonzalez, "John Calvin," *The Story of Christianity*, vol. 2 (San Francisco: Harper Collins Publishers, 1985), p. 68.
- 51 Ellen G. White, *The Great Controversy*, p. 236.
- 52 Roland H. Bainton, "A Chosen People," *The Church of Our Fathers* (Philadelphia: West Minister Press, 1950), p. 153.
- 53 Ellen G. White, *The Great Controversy*, p. 236.
- 54 Theodore Beza, "The Life of John Calvin," p. 90.
- 55 Ellen G. White, "The Relation of Church Membership," *Testimonies for the Church*, vol. 4 (Mountain View, CA: Pacific Press Publishing Association, 1948), p. 486.
- 56 Will Durant, "John Calvin," p. 473.
- 57 Ibid.
- 58 John Calvin to Sulzer, Geneva, September 8, 1553, in *John Calvin Tracts and Letters*, ed. Jules Bonnet, and trans. David Constable (Carlisle, PA: The Banner of Truth Trust, 2009), pp. 427-430.
- 59 John Calvin, *Institutes of Christian Religion*, book III, xxiv, p. 1.
- 60 Ellen G. White, Manuscript 57, 1900, quoted in *Seventh-day Adventist Bible Commentary*, vol. 6, rev., ed. Francis D. Nichol (Washington, DC: Review and Herald Publishing Association, 1980), pp. 1114, 1115.
- 61 Ellen G. White, Manuscript 49, 1894, *Seventh-day Adventist Bible Commentary*, vol. 7 (Washington, DC: Review and Herald Publishing Association, 1980), p. 944.
- 62 Theodore Beza, "Life of John Calvin," p. 86.
- 63 Theodore Huggenvik, "The Reformation in France and French Switzerland," p. 201.

Julkaisija: Seitsemännen Päivän Adventistien Kansainvälisen lähetysseurakunnan
Uskonpuhdistusliikkeen Pääkonferenssi www.imssda.org Toimituspaikka
Suomessa: Mastotie 10, 37800 Akaa www.spaup.org info@spaup.org

*****